

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Karen Blixen

K ü ç ü k B i r R o m a n s

EHRENGARD

Türkçesi
Fatih Özgüven

[illegible]

Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

KAREN BLIXEN (Isak Dinesen)

EHRENGARD

“KÜÇÜK BİR ROMANS”

Çeviren: Fatih Özgüven

Karen Blixen (Isak Dinesen)

Yapıtlarının çoğunu Isak Dinesen takma adıyla yayımlayan Karen Blixen, 17 Nisan 1885'te, Rungsted, Danimarka'da doğdu. Gençliğinde resme ilgi duydu, Kopenhag Güzel Sanatlar Akademisi'nde özel öğrenim gördü. On yaşında babasını kaybetti. İlk öykülerini yirmi iki yaşında yayımladı. Afrika'ya yerleşti, evlendi ve uzun yıllar boyunca kahve üretimiyle ilgilendi. Karen Blix'enin yaşamı Orson Welles'ten Sydney Pollak'a birçok yönetmenin ilgisini çekmiş, ayrıca yazar iki kez Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilmiştir. *Out of Africa*, *Seven Gothic Tales*, *Winter's Tale*, *Lost Tales* önemli yapıtlarıdır.

Fatih Özgüven

1957 İstanbul doğumlu. Avusturya Lisesi ve İÜEF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde okudu. İletişim Yayınlarında editörlük yaptı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema ve TV Bölümünde ve Boğaziçi Üniversitesinde sinema ve edebiyat dersleri verdi. Birçok dergi ve gazetelerde çevirileri, sinema ve edebiyat yazıları yayınladı. Halen Radikal gazetesinde haftalık sinema yazıları yazmaktadır. Esrarengiz Bay Kartaloğlu (1990) adında bir romanı ve Bir Şey Oldu (2006), Hiç Niyetim Yoktu (2007), Hep Yazmak İsteyenlerin Hikayeleri (2010) isimli öykü kitapları ve Yerüstünden Notlar (2001) adlı bir denemeler derlemesi vardır. Borges, Nabokov, Henry James, Karen Blixen, Thomas Mann, Thomas Bernhard, Paul Auster, Flannery O'Connor, Virginia Woolf, Brett Easton Ellis gibi yazarların eserlerini çevirdi.

Yaşlı bir hanım anlattı bu hikâyeyi...

Yüz yirmi yıl önce, diye başladı söze, hikâyem, sizin ya da benim, ona ayıramayacağımız kadar uzun bir sürede, bizlerin hiç kestiremeyeceği bir ayrıntı ve hususiyet kalabalığı içinde kendi kendini anlattı. Onu zaman içinde zenginleştiren ve bir ölüm kalım meselesi sayan erkek ve kadınların hepsi göçüp gittiler. Belki de şu sıralarda, Tanrının Kuzusu¹'nin huzurunda ara sıra birbirlerine gülümsüyorlar ve şöyle diyorlardır: “Yaa, evet! Bir de, hatırlar mısın...” Hikâyenin ilerlediği yollar ve patıkları otlar бүрүдү ya da onlardan iz yok.

Hikâyenin başladığı, geliştiğı, sonlandığı ülkenin ta kendisinin yitip gittiğı söylenebilir. Çünkü burası, o güzel günlerde, eski Almanya'nın özgür ve müreffeh küçük bir prensliği idi ve hükümdarının Ulu Tanrı'dan

¹ Hristiyanlar Hz. İsa'yı kendini insanlığı kurtarmak için kurban ettiğinden “Tanrı'nın Kuzusu” olarak anarlar. – e.n.

başka kimseye verilecek hesabı yoktu. Fakat sonraları zaman zorlaştı, insanlar zorbalı; bu prenslik de sessiz sedasız, hazin bir şekilde yutulup, büyük yeni Alman İmparatorluğuna karıştı.

Size ne bu ülkenin gerçek adını ne de hikâyemdeki kadınların ve erkeklerin isimlerini verecek değilim. Bu kişiler bunu yapmamdan hoşnut olmazlardı. Onlar için isim kutsal bir şeydi ve hem gurur hem de tevazu ile erkek ya da kadın, her biri isimlerinin kendi kişiliklerinin ve varoluşlarının en soylu, en önemli -ve en kalıcı- parçası olduğuna inanırlardı. Ayrıca bu isimlerin hepsi bilinen isimlerdir, birçoğu ülkelerinin tarihinde, tekrar tekrar karşımıza çıkarlar. Hikâyem öyle bir aile etrafında dönüyor ki bu sadece bir aile değil, bir hanedandı ve onun iyi ya da kötü talihi, itibarı ve itibardan düşmesi sıradan aile sorunları değil, hanedan meseleleriydi.

Her şeyden evvel, canımın içi, sana şunu söyleyeyim küçük komedimizin ya da trajedimizin oynandığı sahne Babenhausen denilen güzel memleketin güzel kentidir, bu yüzden de Fugger-Babenhausen Grandükalığı tarihçesi üzerine yoğunlaşmalısın. Anlatıklarımın seyri içerisinde yeni kadınlar ve erkekler ortaya çıkacaklar, onların her biri için de yeni soylu bir isim bulmaya çalışacağım.

Hikâyenin üç bölümlü olduğu söylenebilir, bunlardan birincisi -gerçi size biraz uzun gelmesinden korkuyorum- aslında sadece ikinci ve üçüncü bölümlere girer.

O halde başlayabiliriz.

Babenhausen Grandüküyle Düşesinin uzun zaman çocukları olmamıştı, ikisi de bu kötü talihlerine yamıyorlardı. Bazı özel durumlar, talihsizliklerini daha da vahim bir hale getiriyordu. Grandük kendi soyunun sonuncusuydu ve oğlu olmayacak olursa, dükalık tacı hanedanlığın nesebi ve prensipleri belirsiz yan kollarından birine geçecekti. Bunun sonucunda devlet işleri karışabilirdi.

Bu yüzden on beş yıllık bir bekleyişten sonra, bir vârisin dünyaya gelmesi, Grandük ve Düşes kadar Babenhausen'in sadık tebaası için de büyük bir sevinç ve ferahlama kaynağı oldu. Ailenin yan kollarındaki kuzenler hasetlerinden çatladılar ve artık ümitleri suya düştüğünden itibarlarını koruma zahmetine katlanmadılar, tam tersine ülkedeki zararlı unsurlarla açıkça işbirliğine girdiler.

Prens Lothar, zarif ve bilge bir delikanlı olarak büyüdü. Onunla gurur duyan ebeveyni, ona ülkenin en iyi hocalarını tuttu ve onu dünyanın kötülüklerinden ve kaba sabalıklarından korumaya özen gösterdi. On altı-on yedi yıl boyunca olabildiğince mutluluk hüküm sürdü. Derken acayip ve beklenmedik bir endişe Grandüşes'in kalbini kemirmeye başladı.

Çok eski aileler bazen yok olmanın gölgesini üzerlerinde hissederler. Bitki, toprak ile bağımlı kaybeder ve hâlâ kusursuz güzellikte tek bir çiçek verebilirse de kök kurur. Grandüşes, gitgide oğlunun bu dünyaya göre haddinden fazla kusursuz olup olmadığını düşünmeye başladı.

Prens Lothar'ın göksel ve sakin güzelliğinde kendini geriye çeken bir şeyler vardı ki, bu onu saray gençlerinden ve yaşlılarından ayırıyor, yalnızlaştırıyordu. Güzeli sanatlara

gönülden bağı, müzik ve resim alanında başarılı bir amatör, yetenekli bir botanikçi ve gökbilimci olmakla birlikte, çevresindeki gerçek insanların dünyası, onu etkisi altına almak ve ilgisini ayakta tutmakta yetersiz kalıyordu. Hiçbir zaman kendiliğinden kimseye dokunduğu görülmemiştir, hatta annesinin öpüp okşamalarından bile biraz ürkerdi. Zaman geldi, Grandüşes oğlu için evlilik planları yapmayı vazife bildi, fakat gördü ki her prensesin seve seve koca diye varacağı bu delikanlı için evlilik, ölüm derecesinde uzak bir fikirdi.

Bütün kadınlar, hamileliğin zahmetleri ve doğumun sancıları boyunca, dünya üzerinde sonsuz bir hayata hak kazandıkları duygusuna kapılırlar. Grandüşes, bu ödülü Babenhausenli öteki hanımlardan daha çok talep edebilirdi, çünkü evliliği çok eski ve soylu bir hanedanı sürdürmek gibi sabit bir fikirle istemiş ve kendini bu göreve adanmıştı. Zamanla şunu anlamıştı ki, olayın doğası gereği eşinin de işe olduğundan daha çok asılması gerekiyor; gençliğinde bu gerçek onu üzmüş, sıkılmış, hatta gözyaşlarına mâl olmuştu. Artık bu durumu tamamiyle kabullenmişti. Fakat oğlunun melek yüzüne ve endamına baktıkça, zalimce bir sonucu daha çok idrak ediyordu. Sadakati, gayretleri ve çektiği sancı, Fugger-Babenhausen hanedanının sönüşünü sadece bir nesil mi ertelemeye yetecekti?

O zamana kadar Grandüşes, dükalık sarayı ahalisi için, orta yaşlı ve gösterişsiz hanımları tercih etmişti. Artık giderek saray ahalisinin içine kadın cinsinin daha çekici örneklerini katmaya başlıyordu. Sarayda çeşitli balolar verdi, oğlunu sık sık opera ve baloya gitmeye teşvik etti. Prens balolarda dans ediyor ve tiyatrodan mest olmuş halde

geri dönüyordu. Kadın güzelliğine, çiçeklerin güzelliğine hayran olduğu gibi hayran oluyordu ve hanımlara daima nazik davranıyordu. Fakat arkadaşlarının iyi tanıdığı *la belle-passion*² ona yabancı gibiydi. Nedimleri ve sahne yıldızları annenin sabrını taşırmaya başlamıştı. “Ne biçim kadın bunlar?” diye hiddetle soruyordu kendi kendine, nasıl da bu kadar beceriksizdiler *métier de femme*³larında?

Tesadüf, o sırada Grandüşes büyük ressam Geheimrat Wolfgang Cazotte’ye portresini yaptırıyordu.

Kırk beş yaşındaki Herr Cazotte, Avrupa’nın birçok kraliçe ve prensesinin portresini yapmıştı ve birçok sarayda aranan bir kişiydi. Onun körpe ve dupduru çıplakları, galeriler tarafından fahiş fiyatlara satın alınıyordu. Aynı zamanda sokak satıcıları, sirk artistleri ve çiçekçi kızlarla da senli-benli ve dostane ilişkiler içindeydi. Kadife bakışlı kahverengi gözleri, kırmızı dudakları, dikkat çekecek kadar hoş bir sesi vardı.

Yaşı, Prens Lothar’ın yaşının iki katından fazlası olmasına rağmen Herr Cazotte, bir süredir onun en yakın arkadaşı ve en sadık dostu olmuştu. Genç Prens, ressamın olağanüstü yeteneklerine samimi bir hayranlık duyuyordu ve ikisi yüksek mevzularda uzun sohbetler ediyorlardı.

Grandüşes, o ana kadar bu arkadaşlığa olumlu bakmıyordu. Çünkü Herr Cazotte güzel hanımların portrelerini yapmakla ünlendiği kadar, onların gönlünü fetheden ve baştan çıkaran zamanının bir Don Juan⁴’ı olarak da şöhret salmıştı, dedikodusu da ressamlığından aşağı kalmıyordu.

² la belle-passion(Fr.): güzel tutku – e.n.

³ métier de femme(Fr.): kadınlık işi, beceresi

⁴ Don Juan, hikâyesi farklı yazarlar tarafından defalarca anlatılmış efsanevi ve kurgusal bir karakterdir. Don Juan ismi mecazi olarak “çapkın”

Büyük büyük annem Kontes von Gassner, Herr Cazotte'nin yakın arkadaşıydı. Çok uzun zamanlar önce Herr Cazotte Babenhausen'li çok fakir bir delikanlı, büyükannem ise şehrin seçkin hanımlarından biri ve bir *bel-esprit*⁵ iken, ondaki dehayı keşfetmiş, bir resim hocası ve çalışmaları için boş vakit bulunmasına önayak olmuş, hatta onu bir süre evinde barındırmış. Herr Cazotte kadirbilir yaradılıştaydı, büyükannem ise onu, hayatta birbiri ardınca elinden tuttuğu güzel delikanlıların en sonuncusu olarak hatırlıyordu ve birbirlerini hâlâ sevgiyle anarlardı. Sonraları, büyükannem, eşsiz güzelliği solup gittiğinde, dünyadan elini eteğini çekip taşradaki şatosuna çekilmiş, eski dostlarından hiçbirisiyle bir daha görüşmek istememişti. Yıllarca Herr Cazotte ile hiç karşılaşmamışlardı. Fakat yazışmaya devam etmişlerdi ve erkek, bu mektuplar onun için başlı başına bir ilham kaynağı olduğu; kadın ise, adam ona bu mektuplarda hâlâ arzu edilebilecek bir kadın gibi hitap ettiği için bu yazışmadan ikisi de hoşlanmıştı. Herr Cazotte çok ketum bir insandı ve her sırrı saklardı, fakat büyükannemi bunun dışında tutar ve ona bildiği her şeyi, hatta arkadaşlarının sırlarını aktarmakta da hiçbir sakınca görmezdi; ondan laf çıkmayacağını bilirdi. Ehrengard hikâyesine ilişkin bilgilerimin çoğunu, onun büyükanneme yazdığı mektuplara borçluyum.

Büyükannem mektuplarını aksattığı için sitem edince, ona şöyle cevap verdi:

anlamında kullanılır. – e.n.

⁵ bel-esprit(Fr.): nüktedan – e.n.

Sevgili, aziz Hanımefendi,

Bir sanatçıya baştan çıkarıcı derken, ona iltifatların en büyüğünü bahsettiğinizin farkında değilsiniz. Sanatçının kâinata karşı takındığı tavır, tümüyle bir baştan çıkarıcının tavrıdır.

Baştan çıkarma, sonsuz zahmetlerle, sabır ve ısrarlarla, zihninizi üzerinde yoğunlaştırdığımız şeyin, kendi isteğiyle ve hazla, çekirdeğine, özüne kadar size açılması demek değil midir? Ve bunu yaparken de zihnin farklı koşullar altında ulaşmayı umabileceğinden çok daha yüce bir güzelliğe ulaşmak değil midir? Ben eski bir toprak kâse ile iki limonu baştan çıkardım, varlıklarının çekirdeğini bana verdiler, bu sayede de baştan çıkartıcı güzellikte ve hazda iki görüntü olup çıktılar.

Fakat baştan çıkarılmak en çok da kadına tanınmış bir ayrıcalıktır ki, erkek bu ayrıcalığı gıpta ile karşılasa yeridir. İç eteklerinizin her savruluşuyla çevrenize toplaşan her erkekteki baştan çıkarıcılığı ortaya çıkarmasanız, haliniz nice olurdu, gururlu hanımlar? Çünkü ne kadar hayranlık verici olursa olsun, bir erkekte baştan çıkarıcılık dürtüsünü ortaya çıkarmayan kadın, Şövalye de Kerguelen'in atı gibidir: hani her yönden mükemmelmış de tek kusuru varmış, ölüymüş. Biz erkekler de, yayıyla kemanının telleri üzerinde gezinen kemancı gibi, elimizin altındaki aletin tüm bereketini ve erdemi ortaya çıkarmasak, acınası yaratıklar olmaz mıydık?

Fakat siz bilge ve ferasetli Hanımefendi, sanmayın ki, her münferit vakada baştan çıkarıcının marifeti ona aynı mükâfatı getirir. Kadınlıklarının bütün bereketini tek bir tebessümde, bir yan bakışta ya da bir valste veren kadınlar

olduğu gibi, gözyaşları içinde verenler de vardır. Bir şişe Ren şarabını son damlasına kadar bitirebilirim de, az bulunur bir şaraptan yalnızca tek bir yudum alırım, ya da öyle ender bulunan rekolteler vardır ki, onların yalnızca rayihası ile yetinirim. Dürüst ve sadık baştan çıkarıcı, tebessümü, yan bakışı, valsı ya da gözyaşlarını elde ettiğinde, kalbi şükranla dolu olarak, eğilip selam verir ve sadece bir tek şeyden bucak bucak kaçar: baştan çıkardığıyla bir daha karşılaşmaktan.

Grandüşesin, artık Herr Cazotte'ye hoşgörüyü bakması, poz vermeleri sırasında ona hoşgörüyü kulak vermesi, havalı havalı hayat hakkındaki görüşlerini dile getirmesi ve sonunda oğluna ilişkin şüphelerinden dem vurması, değişen politikasının bir belirtisiydi. En küçük ima bile yetiyordu; ressam, Grandükalığı bir kitap gibi okuyor, bir rüzgâr arpi gibi sessiz iç çekişlere kulak veriyordu.

“İzin verin,” dedi, “Duygularımı dile getireyim. Şurası doğru, genel olarak bir oğlan çocuğunda ya da bir delikanlıdaki tecrübe eksikliği ve toyluk ve hatta masumiyete sadece olumsuz özellikler olarak bakılır. Yani bilgi ya da heves eksikliği olarak. Fakat öyle ender asalete sahip doğalar vardır ki, bunlar için hiçbir özellik ya da koşul asla olumsuz olamaz. Böyle bir yaradılışın ayrılmaz parçası olan herhangi bir şey, onun sağlamlığından ve saflığından payını alır. Yüce yaradılışlı bir ruhun sanatsal bütünlüğünde hiçbir çelişki yer almaz. Fikir ve eylemde tek ve birdir; fikrin bir eylem, eylemin de bir fikir olduğu düşünülürse. Prens Lothar seçimini yaptığında, bunu bir anda, doğasının bütünlüğüne ters düşmeden yapacak. Bugün genç arkadaşlarının gönüllerini bozuk para gibi harcamalarını izliyor, onları yargılamıyor fakat onların seçtiği yolun kendi yolu olmadığını biliyor.”

Grandüşes, Herr Cazotte'nin konuşmasıyla avundu, onun önerisini dinledi ve birlikte bir plan hazırladılar.

Grandük ve Düşes, bir süredir oğullarını yaşıtı prenseslerin bulunduğu Avrupa saraylarını ziyaret etmesi için teşvik ediyorlardı. Prens Lothar ise, kültürlü dostunun refakatinde büyük sanat merkezlerini gezme arzusunda idi. Tabii, bu durumda iki amaç birleştirilebilirdi. Ona hem dünyevi hem ruhani anlamda yaverlik eden Herr Cazotte, hiç fark ettirmeden Prens'in adımlarını arzulan hedefe doğru götürecekti. Prens Lothar bu planı hemen memnuniyetle kabul etti ve bu estetik haccı dört gözle beklemeye başladı. Grandüşes ve Herr Cazotte, büyük bir hevesle etrafa bakınmaya başladılar.

Herr Cazotte ta başından beri gözlerini tek bir saraya dikmişti, Leuchtenstein Sarayı. Leuchtenstein Prensligi, Babenhausen Grandükalığı ile hemen hemen aynı büyüklükteydi ve hanedanı da, eskiliği ve saflığı açısından Grandükünki ile boy ölçüşüyordu. Leuchtenstein'in muhteşem prensi ne yazık ki eşini kaybetmişti ama ne mutlu ki beş güzel kıza sahipti. Saraya yaptığı geçmiş bir ziyarette Herr Cazotte genç hanımların portresini yapmış, yaparken de bu işte Üstad Greuze'nün fırçasına ihtiyaç duyduğunu hissetmişti. O günden bu güne yaşça en büyük iki prenses iyi evlilikler yapmışlardı, sırası gelen üçüncü Prenses Ludmilla ise artık on yedi yaşına varmıştı.

Eğer Leuchtenstein hanedanı çökme ve yok olma riski ile karşı karşıya ise, diye akıl yürütüyordu Herr Cazotte, bu durum, kuruyup gitmesi veya dünya ile bağlantısının kopmasından ötürü olmayacaktı. Bu soylu aile, belki de tam tersi uzun süredir çiçeklenen, çiçeklendikçe çi-

çeklenen bir ağaç gibi sırf yaşam coşkunluğundan yok olacaktı. Leuchtensteinli prensesler öbeği içinde ressam, farkına varmadan yayılan bir baştan çıkarıcılık kokusu alıyordu; yoldan geçeni, çiçeği koparmaya çağıran bir gül dolgunluğu ve rayıhası. Kendi adımlarını ve Prens Lothar'inkileri Leuchtenstein'e yöneltti.

Prens Lothar'ın kur girişimleri zaman içinde dilden dile bir efsane gibi anlatılmıştır.

Söylentilere göre, Herr Cazotte'nin Prenses Ludmilla tarafından ilham alan delikanlı, kızın babasının sarayına kılık değiştirerek gitmekte ısrar etti; büyük ressamın özelliiksiz, genç bir öğrencisi olarak. Prens tarafından bestelenen bir serenad Leuchtenstein'da ve Babenhausen'da hâlâ çalınır. Bu olaylarla ilgili size kesin bir şey söyleyemeyeceğim, bunları romantik kişilerin hayal gücüne bırakıyorum.

Ne oldu bittiyse, ilham perilerine tapınan genç asilzade sarayına döndüğünde, artık dünyada en çok istediği şey, Leuchtensteinli prenses Ludmilla ile evlenmekti.

Evlilik talebi törensel bir biçimde iletildi ve kabul edildi. Pırıl pırıl bir ekim günü, bağbozumu henüz bitmişken, Babenhausen şehri genç Prensesini karşıladı. Bir şakayık tomurcuğu kadar saf ve taze, bir çocuk kadar körpe ve cilveli olan gelin, sadık Babenhausenlileri arabasının önündeki yollara bir çiçek yağmuru ile birlikte gönülleri de sermeye sevk etti. Art arda göz kamaştırıcı balolar, şöenler, gösteriler birbirini takip etti. Bütün saray gülümsüyor, ihtiyar mabeyinciler gözlerinde yaşlarla, bu soylu ve mutlu izdivacın gösterisine tanıklık ediyorlardı.

Genç çift, iki farklı müzik aletinin uyumu gibi ahenkli bir mutluluk içinde eriyip birbirlerine karıştılar. Dansı, haz verdikçe haz alan Prenses Ludmilla götürüyordu, zaten elde etmiş olduğu kıza hâlâ kur yapan Prens Lothar ise, genç eşine dansın bütün figürleri boyunca ayak uyduruyordu. Grandüşes seyrediyor ve gülümsüyordu. Fugger-Babenhausen hanedanlığının şanı sürdürülecekti.

Ama işin içinde iş vardı. Noel'den kısa bir süre önce, bir gün Prens Lothar annesinin yanına gitti ve her zamanki sükûneti ve açık sözlülüğüyle ona bir haber verdi. Uzun süredir Düşesin zihnini ve kalbini meşgul eden dükalık vârisi, yasanın ve adabın hoş gördüğünden tam iki ay daha erken dünyaya gelecekti.

Grandüşesin ağzı açık kalmıştı, bir kere şaşkınlıktan, çünkü *bonne-compagnie*⁶ dahilinde böyle bir şeyin olabileceğini aklından bile geçirmemişti. Sonra dehşetten, hanedan içerisindeki bu skandal hakkında tebaa ne düşünecekti - özellikle de hanedanın şaibeli kolu, hanedan hakkında neler düşünürdü ve bundan ne gibi sonuçlar çıkarırdı? Sonunda oğluna karşı korkunç bir gazapla doldu. Ve bu son tepkiyle birlikte de ezici bir suçluluk duygusuna kapıldı, çünkü nazlı evladını o şeytanî adamın, Herr Cazotte'nin ellerine kendisi teslim etmemiş ve Herr Cazotte, Lothar'dan bahsederken, şu hükmü vermemiş miydi: "Onun için düşünce ve eylem birdir." Grandüşes ürperdi.

Demeye kalmadan itaatsiz çocuğunu kollarında buldu. Oğlunun ilk defa kendi rızasıyla ona bahsettiği bu kucak-

⁶ bonne-compagnie(Fr.): soylu davranış, terbiye.

laşma bir anda Grandüşesin yüreğini yumuşattı. Etrafındaki dünya ağır ağır, gün ağarıyormuş gibi değişti, yeni, şaşırtıcı bir sevecenliğin ve esrikliğin renklerine büründü. Burada şunu da belirteyim ki, küçücük bedeniyle hikâyemde o kadar önemli bir yer alan nurtopu gibi bebeğin ilk zaferi oldu bu.

Daha tek bir kelime bile etmeden, Grandüşes oğluyla gelininin tarafında yer almaya karar verdi. Onların sırrını kocasından bile gizli tutacaktı. O anda başkaca bir karar almadı ama Prens Lothar çekilip de yeniden yalnız kaldığında, bir hareket tarzı bulunması gerektiğini düşündü.

Kendisi de şaşırarak, Grandüşes o an Herr Cazotte'yi özlediğini fark etti. Ressam efendinin kuyruğu ve boy-nuzları aklından silinip gitti ve onun Lothar hakkındaki ikinci cümlesini ("Ve onun için eylem de bir fikirdir") hatırlayarak gülümsedi.

Ama Herr Cazotte uzaklarda, Roma'daydı, Cardinal Salviati'nin portresini yapmaktaydı. Böylece Grandüşes hayatının en garip Noel'ini geçirdi, önünde bir yerde donuk donuk parlayan bir Noel ağacı ve çekmecelerinde sır dolu paketlerle.

Ne var ki Noel ile yeni yıl arasında, ona bir biçimde zaman kazandıran bir olay oldu. Dağlardaki bir kır gezintisinde genç, soylu çiftin kızaklarını çeken sorguçlu iki at, odun taşıyan yaşlı bir kadından ürktüler, yoldan çıktılar ve kızağı rüzgârın yığıldığı karların içine devirdiler. Hiçbir yolcuya zarar gelmedi, Prenses Ludmilla pembe yüzüyle kurtarıcılara gülerek baktı. Ama kayınvalidesi telaşlandı, ihtiyar hekim Profesör Putziger'e haber yol-

ladı ve ona her şeyi anlattı. Profesör Putziger, hastasına üç hafta yataktan çıkmamasını buyurdu, bu süre içinde Grandüşes kendini nedense güvende hissetti.

On beş gün sonra Herr Cazotte, portresinden hoşnut bir şekilde Roma'dan döndü. Grandüşes, Herr Cazotte'ye sorumluluk yüklemeye tenezzül etmediği halde, ressam bu noktada aşk diyarıyla içli dışlı bir kişi ve Prens Lothar'ın rehberi ve akıl hocası olarak kendisine iş düştüğünü hissetti.

“*Madame*,” dedi, “Ulu Tanrı, o büyük ressam, zaman zaman resimlerini, uzaktan bakıldıklarında en güzel görünecek şekilde yapar. Bundan yüz elli yıl sonra, şu an içinde bulunduğumuz kötü durum, size, seyircilerini memnun etmek için yazılmış bir idil gibi görünecek. Şu an içinde bulunduğunuz zorluk, duruma fazlaca yakın olmanızdandır.”

“Hem de çok yakın, *mon ami*⁷,” dedi Grandüşes.

“Sadık bendelerinizden her biri,” dedi Herr Cazotte, “Eğer şu an sizi üzen konuyu bilse ta yürekten sevinirlerdi, çünkü bütün dünya âşıkları sever. Aynı zamanda ciddi bir yüz takınmayı da bir görev bilir herhalde. Siz de aynen böyle davranıyorsunuz *Madame*. Kendi yüzünüzün sizi aldatmasına izin vermeyin.”

“Peki ne yapacağız?” diye sordu Grandüşes.

Tanrının lütfü dedi Herr Cazotte, bize yol gösterdi, bu yoldan çıkmamalıyız.

Herr Cazotte, her ne kadar o an tasarlanmış olsa da, ince ince yapılmış gibi görünen bir plan sundu Grandüşese.

⁷ mon ami(Fr.): dostum

Şöyle; Grandük ve Babenhausen halkına, Herr Cazotte, hanedanlığın idamesi için bir umut doğduğunu bildirecekti, ki yalan da değildi. Bu mutlu olayın tarihi, onlara yapılacak duyuruda Temmuz ortası olarak belirlenecekti. Bundan da öte, onlara Profesör Putziger'in tavsiyesi üzerine, Prensesin üç hafta boyunca yataktan çıkmaması ve hatta o süreden sonra da mutlak bir inzivada yaşaması gerektiği bildirilecekti.

Bu üç hafta süresince kırdaki bir sayfiye yeri bulunacak, içindeki her şey mümkün olduğunca konforlu ve uyumlu bir biçimde düzenlenecek ve küçük, güvenilir insanlardan bir saray ortamı yaratılacaktı. Narin hasta, nisanda da seçilen yere özenle taşınacak ve orada bebek, gerçekte mayıs ortasında doğacaktı.

Başlı başına bu dönem gerçekten tehlikeli olacaktı ve Grandükalık tahtının gerçek sahiplerinin yandaşlarından istenen, yüce bir sırrın etrafını çevirmeleri ve sadık kalplerden örülü taş bir duvar oluşturmalarıydı. Bu süre sonunda temmuzun on beşinde, Babenhausen şehrinin kalesinden top atışıyla dört bir yana bu büyük ve mutlu haber ilan edilecekti. Top atışının, bir erkek vârisin doğumunu haber veren yüz bir pare olması umuluyordu.

Elbette ki o tarihten sonra da dikkatli olmak gerekecekti. Geleneksel, şatafatlı vaftiz töreni birkaç hafta içinde yapılmalıydı. Bu noktada yaşlı Başpiskoposun had safhada miyop olması bir şanstı. Bu büyük olaydan sonra genç Prens ve Prenses, mevsimin geri kalanında gayet doğal olarak yazlık ikametgâhlarına çekilebilirlerdi. Eylül sonlarına doğru gururlu Babenhausenliler, gülbüz ve akıllı küçük prensleri ile övünüyor olacaktı.

Grandüşes planı dikkatle gözden geçirdi ve onayladı. Genç baba adayının da bazen katıldığı, Herr Cazotte ve Grandüşes arasındaki toplantılarda plan detaylı olarak geliştirildi.

İkametgâh seçimi ise Herr Cazotte'ye havale edilmişti. Muhtelif seferlerden sonra ressam, Prenses Ludmilla'nın lohusalığını geçirmesi için küçük Rosenbad şatosunu seçti. Hoş bir biçimde göl kenarındaki bir dağ yamacına kondurulmuş, ormanlar arasında rokoko tarzında bir inziva yeri. Bir ay boyunca tüm yeteneklerini bu yeri yaşanılır hale getirmeye ve dösemeye adanmıştı.

Ardından, saray ahalisini oluşturacak kişilerin bir listesi çıkarıldı. İhtiyar Profesör Putziger, pek tabii ki şatoda kalacak ve Prenses'e daima göz kulak olacaktı. Kontes Poggendorff'un şahsında da seçkin bir *Oberhofmeisterin*⁸ bulundu; Kontes yirmi beş yıl önce Grandüşesin nedisini olmuştu. Grandüşesin eski hizmetçisi ve uşağı onun hizmetinden, gelinin hizmetlerine geçtiler. Liste tatlı bir şekilde uzayıp gidiyordu.

Bir entrikaya karışan Grandüşes otuz yıl gençleşmişti. Bir yandan kocasının meşru hanedan soyunun sürmesiyle ilgileniyor, bir yandan da Herr Cazotte ile baş başa sohbetler yaparak kendini hoş bir biçimde oyalıyordu. Hatta Rosenbad Şatosu'na iki yolculuk yaptı.

Prenses'e nedime seçiminde bir sorun başgösterdi. Halihazırdaki nedime Grandüşese göre hiç tatminkâr değildi, çünkü sarayda üç evli kız kardeşi vardı ve üçü de dedikoduculukları ile biliniyordu. İyice araştırıldığında

⁸ Oberhofmeisterin: Başmabeyinci (Kadın)

sorunun, tahmin edilenden daha zor olduğu anlaşıldı, görevlendirilecek olan genç hanım, soyu soppu, eğitimi ve görünüşü ile herkesin gözünde doğru bir seçim olduğunu kanıtlayacak tıynetle biri olmalıydı. Prenses çekildiği inzivada kendine uygun yaşta ve huyda bir arkadaş isteyeceği için, nedimenin ayrıca genç ve yumuşakbaşlı olması da gerekiyordu. Bugünkü günde sosyetenin en yüksek kesiminden genç, hoş bir kız nereden bulunur ki? Durumun gerektirdiği yüksek bir zekâ, sarsılmaz bir karakter ve tereddütsüz sadık bir kalbe sahip bir kız? Söyler misiniz bana sevgili Herr Cazotte!

Herr Cazotte, bir süre düşünceli bir yüzle hiç konuşmadan oturdu. Muhtemelen seçimini zaten yapmıştı, ama Babenhausenli soylu genç kızları zihninden birer birer geçirmekten zevk alıyordu.

“Ehrengard von Schreckenstein” dedi sonunda.

“Schreckenstein mı?” diye sordu Grandüşes. “Kayın-pederimin yaveri olan General von Schreckenstein’in kızı mı?”

“Aynen öyle” dedi Herr Cazotte.

“Fakat sevgili Herr Cazotte” diye haykırdı Grandüşes, bir süre sustuktan sonra, “Schreckensteinler Protestandır!”

“Öyle mi?” dedi ressam, hoş bir sürprizle karşılaşmış gibi.

“Ülkenin az sayıda eski Protestan ailelerinden biri” dedi Hanımefendi. “Çok katı, hatta püriten bir soy, hepsi asker ruhlu.”

“Çok hayırlı bir tesadüf” dedi Herr Cazotte. “Katolik zihniyetin gösterişi daha büyükse, Protestan zihniyetin de

iyiden iyiye çeliklenmiş bir zırhı vardır. Öyle bir zırh ki Madam, heykeltraşın kili ile çevrelediği demir iskelet gibi.”

“General Schreckenstein,” dedi Grandüşes, “Önce von Kniphausenlerin kızlarından biri ile evlendi, ondan beş oğlu oldu, hepsi orduda, daha sonra da ikinci evliliğini bir Solenhofen-Puechau ile yaptı, bu ikinci eşinden de bu kız oldu. Siz kızı nerede gördünüz? Onu hatırlar gibiyim” diye ekledi, “Pek ahım şahım bir şey değil.”

“Yoo Madam,” dedi Herr Cazotte “Öyle demeyin, saraya takdim edilmişti, orada gördüm. Beyaz bir elbise içinde. Genç bir *Walküre*⁹. Uçsuz bucaksız, gölgeler içindeki Schreckenstein kalesinde en katı askeri değerlerle büyütülmüş, bir savaşçı klanın tek kızı. Neredeyse inanılmaz derecede bu işe uygun, akkor halinde genç bir melek, elinde alev alev kılıcı ile bizim genç sevgililerin cenneti önünde nöbet tutacak!”

“Gauche”¹⁰ dedi Grandüşes düşünceli bir ifadeyle.

“Genç,” dedi Herr Cazotte bu fikre katılarak.

“Bacakları uzun, iri elleri var ve alnı da Tanrıça Nike gibi.”

“Bahsetmişlerdi galiba,” dedi Grandüşes “Bu Schreckenstein’lerin kızı kuzeni ile sözlüymüş, von Blittersdorf’lardan biriyle, muhafızlarımdan biri. Ya da resmi bir nişan olmamasına rağmen, evliliğe aileler arasında uzun zaman önce karar verilmiş. Kız nişanlısına mektuplarında bunu ağzından kaçırmasın?”

⁹ Walküre: Olağanüstü ölümsüz savaşçılar olan dişi germen mitolojisi figürü. Wagner’in bu mitolojiyi konu alan eseriyle bütünleşmiştir. -e.n.

¹⁰ gauche: sakar, çalpa, kaba saba

“Genç muhafızın doğumgünü bizim iki aya denk gelmezse sorun yok.” diye cevapladı Herr Cazotte. “Genç hanımın ona hiç mektup yazacağını sanmıyorum. Schreckensteinsler pek eli kalem tutan bir aile değildir.”

“Konuyu düşünmem gerekiyor.” dedi Grandüşes. “Çünkü unutmayın ki, bu listemizdeki en önemli vazifelerden biri.”

“En önemlisi,” dedi Herr Cazotte, “Bir istisna dışında. Dünya işleri konusunda yeterince tecrübeli, Fugger-Babenhausen hanedanlığına yeterince ve ölümüne sadık bir Beyefendi, ki bu Beyefendi irtibat subayı olarak görev yapacak ve dış dünya ile büyülu şato arasında serbestçe gidip gelecek. Bizim için onu bulmak biraz zamana ve zahmete mal olabilir.”

“O Beyefendi,” dedi Grandüşes, “Çoktan bulundu ve atandı. Bu sözlerle, elini zarıfçe Herr Cazotte’ye uzattı, öpmesi için.

Soylu Hanım, konuyu tekrar düşündükten sonra General von Schreckenstein’la bir görüşme yaptı.

Askeri ilkelerinde hiç esnek olmayan bu kır saçlı savaşçı, kadınların alanı olarak gördüğü duygusal konularda, bulanık denebilecek görüşlere sahipti. Hanedandan biri tarafından açılan, gururunu okşayan bu sırrı dinledi ve hiç soru sormadı. Anladığı kadarıyla durumun, kutsal saydığı hanedanın yasallığı prensibiyle çelişecek hiçbir gılgışlı yanı yoktu. Ayrıca hiçbir Schreckenstein da Prensine hizmette kusur etmemişti. Durumu kızına bildirip, ona gereken talimatı vereceğini söyledi.

Herr Cazotte daha sonra Schreckenstein Şatosu'na bir ziyarette bulundu. Mekânın planı ve tarihçesi ile yakından tanıştı ve şatonun ortaçağdan kalma duvarlarını ve mahzenlerini büyüleyici buluyordu. General von Schreckenstein'in mesleği ve sahip olduğu ünden tamamıyla bihaber olması da hoşuna gidiyordu.

İşte, Ehrengard von Schreckenstein isminin, Grandüşesin Rosenbad Şatosu maiyet listesine dahil oluşu böyle gerçekleşti.

İşte böylece, canlarım, küçük öykümün girizgâhı ya da ilk muvmanı son buluyor. Ona “Prens Lothar” başlığını koyacağım. Şimdi, hikâyenin ikinci safhasına girerken, kentten kasabaya doğru yol alıyorum, kocaman ağaçların, dupduru göllerin ve otlaklı yamaçların olduğu huzur dolu bir mekâna. İkinci muvman bir “pastoral” ve adı “Rosenbad” olacak.

Nisan ayının son haftasında Herr Cazotte, büyükaneme şöyle yazdı:

Sevgili Dostum ve Banim,

Benden Rosenbad Şatosu'nun bir tasvirini yapmamı istiyorsunuz. Sessizce bir Claude Lorrain tablosunun içine adım attığınızı hayal edin, çevrenizdeki manzara canlanıyor, dört bir yanda güzel kokulu esintiler geziniyor ve menekşeler dağ yamaçlarını uzun, nazlı, mavi dalgalar haline getiriyor! Ve bu son derece hoş manzaranın tam ortasında da bizim küçük haz sahnemizi ve mabedini gözünüzün önüne getirin. Gönlünüzce basamakları tırmanabilir ve rahatsız edilmeden odadan odaya gezinebilirsiniz; o zaman itiraf edeceksiniz

ki, sizden önce evin içinde bir sanatçı ve şair dolanmış ve evin dile gelmesini sağlamıştır.

Kendi eserimden memnun olduğumu pek ender olarak görmüşsünüzdür ve genellikle kendi değersizliğim yüzünden bunalırım. Şimdi, bu zafer nidası karşısında başınızı sallamayınız. Zafer bana ait değil, onun şerefini ben üstlenmiyorum. Ben bir hizmetkârım, “Ich diene.”¹¹

Bana bu görevi Aşk Tanrıçası, Leydi Venüs¹²’ün ta kendisi tevdi etmiş bulunuyor, sadece onun direktiflerini izledim. Manzarada, ışıktta, mevsimde ve durumun ta kendisi kulağıma bir şeyler fısıldadı ve benden bu mavi dağlarda onun kadim, batık ve adına kara çalınmış ikametgâhını yeniden inşa etmemi istedi; Venüs Tepesini.

Nasıl mutlulukla çalışıp didindim onun emri altında. Bu yerin konumunun bir rüya gibi oluşunun ve yıkık döküklüğünün hoşluğunu korumayı başardım, cilaladım, ipeklerle kapladım, gül pembesine boyadım, onu klasik zerafet ve rahatlıkta bir yuva haline getirdim. En eleştirel gözlerle aşağı yukarı, sağa sola bakınız - bütünün uyumuna ters düşen tek bir renk tonu bulamayacaksınız. Odalarda, merdivenlerde ve koridorlarda tensellik nefes alıp veriyor, perdelerin kıvrımlarında tensellik gizleniyor ve tensellik size duvarlardaki halılardan bakıyor. Bu ortamda genç Prensesimizin bir amorino¹³ dünyaya getirmemesi mümkün değil.

Venüs’ün Sarayında ayrıcalıklı bir konumum var, Rosenbad ile Babenhausen arasında aracılık görevi yapıyorum.

¹¹ Ich diene: Hizmet ediyorum.

¹² Venüs: Roma mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçası. Yunan mitolojisindeki karşılığı Aphrodite’tir –e.n.

¹³ Amorino(İt.): Aşk meleği, küçük sevgili anlamında kullanılır.

Bu büyülu çevrenin içerisinde nasıl mutlu bir azınlığız, bilseniz. Sayımızın en aza indirilmesi zorunluluğu, gündelik hayatımıza özel bir sevimlilik kattı. Hepimiz köpüklerden doğan Tanrıçanın hizmetinde bahçıvanlarız, sütçü kızlarız, seyisleriz, garsonlarız. Bendeniz, bildiğiniz gibi, oldukça becerikli bir aşçıyım, bu yüzden de sık sık ihtiyar François'ya yardım etmekteyim.

İyi yürekli Babenhausenliler, sadık bir tasvipkârlık ve umutla gözlerini Venüs Sarayına çevirmiş durumdalar, oradan gelen haberleri konuşuyorlar. Bizden çıt çıkmıyor, zihnen hepimiz parmağımızı dudağımıza götürmüş vaziyetteyiz. Ama suskunluğumuzun gerisinde tebessümler genişleyip yayılmakta. Kimi zaman Venedik işi avizelerin damlalarının bastırılmış kahkahalarla cınladığını ve buna bahçedeki havuzun fiskiyesinin de karıştığını duyuyorum.

Bu mektubu açarken, sizin boudoir¹⁴ınız da güzel kollarla dolmadı mı?

Gönülden sadık dostunuz,

Cazotte

Hamis: Bu akşam bahçede yürürlerken Prens Lothar, Prenses Ludmilla'ya şöyle dedi:

“Evet işte Cennet bu.” Başını omzuna yaslamış genç ecesi onu yankıladı: “Cennet.” Hoşgörüyü gülümsedim onlara, Tanrıya cennet bahçesini tasarlamakta yardım eden ve ilk kadınla erkeğe gülümseyen bir başmelek gibi. Fakat büyük doğa ressamının kendisi, işi bittikten sonra, melekler koro-

¹⁴ boudoir: yatak odasına bitişik soyunma-giyinme-tuvalet odası

sunun Gloria'sı ile Aleluya¹⁵'sını dinler, eserini seyrederken, kendisiyle birlikte eserini seyretmek üzere nesnel, yansız bir göze gereksinim duymuş olmalı, bir eleştirmen, uzman ve hakem gözüne. Tüm cennette, hangi yaratıkta bulmuş olabilir o gözü, Madame? Yılanda Madame!

Sadık hizmetkârınız, vs.

Mayıs birde bir mektup daha:

Bir saray balosunda, beyaz entarili bir kız görmüştüm, savaşılar soyundan bir kız, evreninde hiçbir zaman bir sanatçıya yer olmamış olan. Ben de Michelangelo gibi haykırdım: “En büyük zaferim şu mermer kütlenin içinde gizli.”

O zamandan bu zamana bütün bu olayların gidişatını belirleyen şeyin gördüğüm bu serap olduğunu, bütün bunların bu yavru dişi kartalı zirvesinden kaldırıp Rosenbad'ın çiçekli bahçelerine attığına inanmaya yeltendiğim oldu.

Gerçek bir sanatçı için, bu kızın varlığının en has yanı nedir, ne olabilir? Onunki gibi bir tabiat, zamanı geldiğinde hangi eylemde kendini tüketircesine verecektir? Onu akla gelebilecek her türlü durumda ve pozda gözümün önüne getirmeye çalıştım, başlı başına tatlı bir meşgale.

Ve kararımı verdim. Yüzünün kızarması.

Biliyorum ki, bir an için bile, dış bir etkenle, kaba saba ve dangul dungul bir mütecavizin neden olabileceği -buna

¹⁵ Gloria ve Aleluya: Kiliselerde söylenen Tanrı'ya şükran ifadeleriyle dolu ilahiler. —e.n.

cesaret edebilecek kadar kaba saba ve dangul dungulu varsa eğer - incinmiş iffetin ifadesi olan yüz kızarmasından bahsetmediğimi anlayacaksınız. Bir sanatçının zihni için bu fikrin ta kendisi küfür niteliği taşır; yüzünü bundan çevirir sanatçı. Dış bir etken olarak, benim de sebep olabileceğim -Tanrı esirgesin- bir öfke kızarmasından da söz ettiğimi de sanmayacaksınız. Her halükarda bunlardan ikisi de benim murad ettiğim şey değildir. Doğa yasası gereği, Ehrengard dış etkilere maruz kalacak, fakat bunlar karşısında vız gelecektir. Evlenecek -ayrıca Schreckensteinlarla akrabalık ilişkisine girecek kişiye de hiç gıpta etmiyorum doğrusu, şahsen ben onların zindanlarına girmeyi yeğlerdim- on tane asker oğul dünyaya getirecek, ve bütün bunlar karşısında bana mısın demeyecektir. Bu hayranlık uyandırıcı, bu benzersiz tabiatın başına gerçekten bir şey gelecekse, kendi içinden gelecek.

İşte zaman içinde ben bu genç Amazon'umun kanını görünür kılacağım -hayır, yerlere dökcek değilim, insan bedeninin dışında insan kanının görüntüsünden hiç hoşlanmam, falsolu bir renktir ve resmi bozar - bu kanı onun en derin, en gizli ve kutsal pınarlarından çekip çıkaracak, dört bir yanını saydam, kızıl bir peçe gibi örtecek ve ani, şahane bir alevle cayır cayır yanmasını sağlayacağım.

Onu başka bir bakirenin yüzünü pembeleştirecek bir duruma ve dekora oturtmayı başardımsa da, çevresini saran tehlikeler karşısında ister istemez ya da korkudan kızarmasını istiyor değilim. Hayır, yüzüne al basması olanca gururuna ve özsaygısına sahipken olacak, kendini kayıtsız şartsız bu tehlikeye atacak; kendinden geçmişçesine, o ana dek, bütün varlığıyla reddettiği ve yok saydığı güçlere teslim edecek kendini, muzafferane bir biçimde kendi gaybubetine evet

diyecek. Bu yüzün kızarışında geçmiş, bugün ve geleceği ayaklarımın önüne serilecek. O, taç yapraklarını rüzgârın bir savuruşuyla döken ve cırlıçılak kalan gül olmalı.

Yüksek dağlarda, bilirsiniz, Alpen-Glügen denilen bir doğa olayı vardır.

Bilim adamları bize bunun atmosferdeki tayf renklerinin ender görülen bir oyunu sonucu olduğunu söylerler, karşıdan bakanlar için ise bir mucizedir.

Güneş battıktan ve tüm ihtişamı içindeki dağ manzarası çoktan kendi içine çekilmeye başladıktan sonra, birdenbire sıra sıra dağ zirveleri kendiliklerinden ölümsüz bir ateş yaymaya başlarlar, göksel, koyu gülkurusu rengi bir alevdir bu, sanki uzun zamandır sakladıkları bir sırrı açığa vurur gibidirler. Sonra hemen gözden yiter giderler, bundan daha dramatik bir şey tasavvur edilemez; ta içlerindeki tözü ele vermişlerdir ve artık kendi kendilerini yok edebilirler. Ardından karanlık gece.

Yüksek, beyazlar giyinmiş dağlar, tabii durumu idrak etmekte biraz gecikirler ama sonunda idrakine varıp anladılar mı, nasıl da bir parıltıdır çıkan Tanrım, ve nasıl da bir yücelme. Ve ardından nasıl da bir boşluk.

Ben bir kere tanık oldum Alpen-Glügen'e, o an hayatımın en yüce anları arasındadır, olay geçtikten sonra da kendi kendime bunu bir kere daha görmek için hayatımın on yılını vereceğimi söyledim. Ama gene de bu bile, giriştiğim Ehrengard macerasının bir kehaneti niteliğindedir yalnızca.

Sadık hizmetkârınız, vs.

Cazotte

Prenses Ludmilla, Rosenbad şatosunda son derece mutluydu.

Yataktan çıkıp açık havada ve kırlarda dolaştığı ve açık açık konuşabileceği insanlarla beraber olduğu için çok memnundu. Bu küçük sarayın ahalisinin her bir ferdine karşı yüreği şefkatle dolup taşıyordu.

Bütün bunların ortasındaki Herr Cazotte, artık eski bir dostuydu. Ona piyanoda Fransızca ve İtalyanca şarkılar çalıyordu; dedikodu ve anekdotlarla eğlendiriyordu; iştahı olmadığında ona kendi elleriyle harikulade kozmopolit yemekler hazırlıyordu; ve kente yaptığı ziyaretlerden mini mini prensin beşiği için güzel eski dantelalar taşıyıp getiriyordu.

Kontes Poggendorff, Oberhofmeisterin genç hanımını zarif bir ihtimamla sarıp sarmalıyordu. Başındaki koket dantel boneden Babenhausen'daki en minik kadın ayakkabısı olan minik pabuçlarının ucuna kadar duygusal birisiydi ve on beşlik bir kız gibi kolay etki altında kalıyordu. Yeniden romantik ortamlara ve tutku ve tehlike atmosferine girince, gençliğinin gözlerinin önünde canlandığını gördü, cümle âlemin gözünü kamaştırdı ve ev halkını bir iyicillikle sarıp sarmaladı.

Prenses Ludmilla'nın yeni, genç nedimesiyle olan ilişkilerine gelince, kovanına dönen bir arı gibi hayatın tatlılığıyla dopdolu ve apağır olan Prenses, refakatçisinde bir kızkardeştten başka bir şey görmüyordu. İki kız ağır ağır gül bahçesini dolanırlarken, daha genç ve ufak tefek olan Ludmilla, Ehrengard'ın omzuna yaslanır, fakat bunu yaparken kendini ne kadar da bilge ve tecrübeli,

ne kadar da abla hissederdi. Kimi zaman sahip olduğu müthiş üstünlüğü göstermeye adeta korkar ve avantajını çeşit çeşit sevecen takılmalarla belli ederdi.

Ehrengard'ın Schreckenstein Şatosu'ndaki yalnız yaşamı Ludmilla'nın aklını kurcalıyordu, ona sarayda gördüğü uzun boylu beş erkek kardeşi hakkında sorular soruyor ve dağlardaki tipileri, koca koca kayaların içine gizlenmiş hortlakları anlatışı karşısında korkuyla ürperiyordu. Arkadaşının yakışıklı genç nişanlısını ve nasıl tanışıp flört ettiklerini öğrenmek için can atıyordu. Kendisinden beklenen bilgiyi vermek için Ehrengard, Kurt von Blittersdorff'u o zamana kadar olduğundan çok daha fazla düşünmek zorunda kalmıştı. Prenses'e, Kurt'un sayısız düellolar yaptığını söyledi.

“Peki sen dehşete kapılmadın mı o sırada, korkudan, üzüntüden kendini kaybetmedin mi?” diye sordu Ludmilla.

“Kurt çok iyi kılıç kullanır,” diye cevap verdi Ehrengard. “Bana da eskrim yapmayı öğretti.”

“Onu öptün mü, Ehrengard?” diye sordu Ludmilla, Ehrengard'ın uzun sessizliklerinden birinin ardından.

“Evet, onu çocukken birçok kereler öptüm,” diye cevap verdi Ehrengard. “Benim kuzenim olur. Okula giderken tatillerde Schreckenstein'da kalırdı.”

Uzun bir sessizlikten sonra Ludmilla sordu: “Hiç ortak bir sırrınız oldu mu?”

“Evet,” diye cevap verdi Ehrengard yeniden. “Oğlanlar bir kabahat işlediğinde, babamdan gizlemekte yardım ederdim.”

Prenses bir şey söylemedi, sonra birden alçak sesle bağırdı: “Onunla bir sır paylaşmaya çalış. Dünyada bir tek senin ve onun bileceğiniz bir şey. O zaman o senmiş, sen oymuş gibi olacaksınız.”

Herr Cazotte şöyle yazdı:

Ehregard -sanıyorum son derece ahlakçı ortamlardan gelen çoğu insan gibi- bir prensip edinmiş olduğunun farkında değil, hatta prensip kelimesinin anlamını da bilmiyor. Ahlakî kodların doğa yasalarının kodeksinden başka bir şey olmadığına inanıyor, onları açıklamaya ya da edinmeye gerek yok, çünkü onlar kendi kendilerini açıklıyor ve kendileri ayakta duruyorlar.

O bir taşra kızı, hayatın gerçekleriyle tanışık. Çocuğun evlilik tarihinden ne kadar zaman sonra doğması gerektiğini biliyor. Schreckenstein'daki hizmetçi kızların adetleri geciktiğinde, yaşlı kâhya kadınların ve mürebbiyelerin yüzlerinde beliren dehşet ve gazap ifadesini görmüş ve o zaman o kız onun için sanki yerçekimi kanunu yasası gereğince düşmüş bir kadın olmuş. Fakat doğası itibarıyla Schreckenstein soyunun Fugger-Babenhausen hanedanına sadakati temel bir yasa olarak aldığı için, hâlihazırdaki koşullarda bu durumun tersi yasal ve mantıkî.

Böyle bir ahlakî tersyüz oluş, yaşlı, meslekten bir ahlakçı için zor olabilir, ama genç bir kız bunu ustalıklı halledebilir.

İlişkimizdeki paradoks demek ki şu; onun gözüyle, kulağıyla, burun deliğiyle ve duduru teninin her gözeneğiyle Venüs Tepesinin bütün zehrini damla damla içmesini sağlarken, aslında ona ahlakî ilkelerin doğasını ve gerekliliğini

öğretiyorum. İlkelerin doğasını ve ilkelerin kendisine gerekli olduğunu öğrendiğinde, o zaman ben kazanmışım demektir, benim zafer anım gelmiş demektir.

O arada toy kurbanımın her bir yüz ifadesinin ve hareketinin tadını çıkarmaktayım. Beş yüz yıllık yalnızlık, disiplin ve mutlak iktidar bilinci, sanattan mutlak biçimde kaçınma ve bihaber olma sonucu meydana gelmiş bunlar. Gözlenmediğini sandığı zamanlarda bir vahşi hayvan da aynı biçimde hareket eder, sağına soluna bakınır. Diana da Arkadia'nın ormanlarında bir zamanlar böyle gezinmiştir. Aynı zamanda da, Grandüşesin teşhisiyle, gauche bir kız.

Akşamları, Prenses divanına uzanmış dinlenirken, Prens Lothar, Ehrengard'la satranç oynardı.

Onun için satranç tahtası, hayatın derinden derine büyüleyici bir sembolüydü ve bütün ilgisini yöneltmeye değerdi. Oyunu Ehrengard'a, General von Schreckenstein öğretmişti; general, artık askeri hayattan elini eteğini çekmekle birlikte, hâlâ strateji becerilerini bilemeyi ve süvari, top ve süvari birlikleriyle oyunu sürdürmeyi seviyordu.

Herr Cazotte şöyle yazdı:

Birçok bakımdan -oğlanın yeteneklerine ya da duygu boyutuna sahip olmadığı halde-Ehrengard, Prense o denli benziyor ki, insan onları kardeş sanabilir. Grandüşese varlığın sanatsal bütünlüğünden bahsettiğimde, sanki nedimeden bahsediyormuşum. İkisi de dikkat çekecek kadar dimdik ve dengeliler. Fakat benim prensin dengesi, zirveye doğru uzanan genç bir ağacınki gibi, göklere uzanan bir dengeyken; kızın

kusursuz dengesi kaidelerinde kurşun olan, devrilmeyen küçük oyuncakları gibi.

Prens Lothar aynı zamanda heveskâr bir süvari idi ve mayıs ayı başında, doğa dört bir yanda, dört bir koldan coşup taşmaktayken, Prens, karısının nedimesini at binerken ona refakat etmeye çağırdı. Ara ara Herr Cazotte de onlara katılıyordu.

Herr Cazotte şöyle yazdı:

Ehrengard, bizim Rosenbad'daki tavlaların atlarını fazlasıyla halim selim buldu ve Schreckenstein'dan kendi atının getirilmesini istedi. Wotan¹⁶ adında güzel, ateşli bir at bu, genç sahibesinden başka hiç kimsenin dizginleyemediği. Bu ikisi önümüze düştüler mi, engel, çukur dinlemiyoruz. Prens Lothar, Ehrengard'ı korku nedir bilmeyen bir dişi süvari olarak takdir ediyor. Ben ise, onun bu fütursuz at binmelerinin, bilinçsiz kaçma çabaları olup olmadığını merak ediyorum. Rosenbad'ın ağır, tatlı kokulu havası onu huzursuz etmeye başladı ve burada giderek daha zor nefes alıyor. Gürbüz, genç yapısının tümü, güçlü beden egzersizleriyle yorulmayı bekliyor. Yiğit Ehrengard'ım benim! Tehlikeden kaçmayı hiçbir zaman kendine yediremezsin. Zihnini ferah tut, içinde bulunduğun tehlikeden zaten kaçamayacaksın.

Mayısın sekizinde Rosenbad Şatosu'nda küçük bir prens dünyaya geldi. Şato halkının, kapısı önüne toplaşmış kulak kesildikleri lohusa odasından o ilk tiz, doğaüstü çığlık yükseldiğinde, şato titredi ve bodrumdan tavan

¹⁶ Wotan: Anglosakson ve Cermen mitolojisinde bir kahraman.

arasına kadar değişti. Bütün odalardan mutlu, ferahlamış bir iç geçirme sesi yükseldi. Fakat hemen bunun üzerine, sessizlik çok daha derinleşti ve çok daha dikkat çekici oldu. Dünyaya yeni ayak basan minnacık biçareye ihanet etmeyi kimin yüreği kaldırırdı ki? şatonun her bir sakini bunu yapmaktansa ölmeyi yeğlerdi.

Babenhausen'de bundan daha güzel bir ocuk dünyaya gelmemişti. Profesör Putziger bile bebeğin kusursuzluğu karşısında şaşkınlığa düşmüştü ve onu incelemek için gözlüğünün üstüne bir gzlk daha taktı. Bir zamanlar Prenses Lothar'ı dünyaya getirmeye yardım etmiş olan ağzı sıkı ebe kadın, çocuğun babayı fersah fersah aştığını itiraf etmek zorunda hissetti kendini. Kontes Poggendorff, beşiğin önünde agucuklar yaptı: "*L'on se sent plus belle devant une telle beaute! L'on se sent plus innocente devant une telle innocence!*"¹⁷ Tepesindeki ipeksi bukleden pembe ayak tırnaklarına kadar bebek kusursuzluğun ta kendisiydi.

Grandüşese hemen bir haberci gönderildi. Zavallı kadın, etraftan bir şeyden şüphelenirler korkusuyla, Grandkle her zaman gittikleri kaplıcaya yaptığı ziyareti yarıda kesmeye cesaret edememişti. Son birkaç haftayı, hiçbir şeyden habersiz kocasının yanibaşında, büyük bir sinir harbi içerisinde geçirmişti. Rosenbad'dan gelen, hayırlı ama görünürde önemsiz bir haber karşısında aniden gözyaşlarına boğulması, kocası tarafından eşinin beklenmedik bir zaaf gösterisi olarak karşlandı ve Grandük kaplıca ziyaretini uzatmaya karar verdi.

¹⁷ L'on se sent plus belle devant une telle beaute! L'on se sent plus innocente devant une telle innocence!: Böyle bir güzelliğin karşısında daha güzel hissedilir. Böyle bir masumiyetin karşısında daha da masum hissedilir.

Hem şato ahalisi içinde, hem de bu hikâyede önemli yeri olan yeni bir figür ortaya çıktı bu esnada Rosenbad dolaylarında. Adı Lisbeth'di. Nakışlı keten entarisi, uzun kara kurdeleleri ile şahane bir köylü kız kıyafetindeydi, hoş bir manzara arz ediyordu; genç irisi, koca memeli, pembe beyaz tenli, sevecen ve güler yüzlüydü.

Grandük hanedanlığı av korucularının kızı ve torunu idi ve doğumdan çok önce Grandüşes ve Profesör Putziger tarafından fiziki ve ahlaksal özellikleri göz önünde tutularak, hanedanın küçük umuduna sütannesi seçilmişti.

Genç anne, dört direkli yatağının atlasları ve dantelleri içinde, genç köylü kızını ilk gördüğünde birkaç kıskançlık gözyaşı dökmüştü. Fakat çok geçmeden rakibesini daha güçlü ve daha bilge, daha fazla hayat tecrübesi olan bir çeşit ikinci ben olarak görmeye aklı yatmıştı, çünkü Lisbeth'in küçük Prens'e sıcak kucaklarını ve yüreğini vermek üzere beşikte terk ettiği bebeğinin yanı sıra iki küçük çocuğu daha vardı. Ev halkı içinde ona ayrıcalıklı bir konum tanındı ve Kontes Poggendorff'la Herr Cazotte, yoğun bir yerel aksanla konuşan köylü kadının gözüne girmek için çaba harcadılar.

Artık sıra bebeğin vaftizine gelmişti. Babenhausen katedralindeki büyük tören Temmuz sonuna doğru olacaktı. Şu halde, aradaki on haftalık zamanda ne yapılacaktı? Bir çocuğu iki kere vaftiz ettirmek dine aykırıdır. Fakat yoluna baş koymuş olanlar, bu süre zarfında onu vaftiz ettirmeyerek bebeği çeşitli bedensel ya da ruhani risklere atmayı göze alabilirler miydi? Lisbeth, danışmanlar heyetinde, çocuklara kötülüğü dokunan cin peri işlerinden anlayan biri olarak ağırlığını koydu. Beşikte, dedi, hiçbir surette

çelik bulundurulmayacak, sıçan ve fare lafi edilmeyecek, kimse yumak sarmayacak ve şato duvarları arasında ne olursa olsun Şeytan'ın adı anılmayacak. Kendi de bir halk çocuğu olan Herr Cazotte, bütün bu ihtiyat tedbirlerinin herkes için geçerli olduğunu buyurdu.

Herr Cazotte şöyle yazdı:

Ehrengard hayatında ilk kez ve farkında olmadan, zaten kendi hakkında pek az şey bildiği için, âşık oldu. Bu benim işime yarayacak. Aşkın tanrısına âşık olmak, onun gibi enerjik ve kendine hâkim bir zihin için, daha derin, daha nihai bir düşüşün ilk adımı olabilir. Hiçbir şeyini gizlemeyen Küpid figürü¹⁸, aşkın cisimleşmiş hali, bu tutkudan habersiz ve tutkuya bağışık figür, taşbebeklerin en ölümcülüdür. Kimi zaman annelerin küçük kızlarını olanca sükûnetleriyle taşbebeklerle oynama konusunda teşvik ettiklerini görmüş, şaşmışımdır. Küçük kızlar derin mahluklardır ve sezgileriyle, hayatın gerçekleri hakkında onlara alfabeyi öğreten kız kurusu mürebbiyelerinden çok daha fazlasını bilirler. Annecikleri gözlerini geleceğe çevirmiş, kızları için yüce fedakârlık anının daha on beş yıl sonra geleceğini hesap ededursun, incecik köklerini geçmişin karanlık küfüne salmış kız çocuk, o aşkın anın daha beş altı yıl önce gelip geçtiğinin farkındadır.

Benim Schreckensteini küçük hanım şu ana kadar çocuklarla ilgilenmedi. Dediğine göre yeğenleri varmış fakat onları pek görmemiş ve onlara daha çok geleceğin general adayları gözüyle bakıyor. Bir bebeğin insanda acıma hisleri uyandıran incelikli güzelliği onun için yeni ve şaşırtıcı bir

¹⁸ Cupid: Aşk tanrısı Venüs'ün oğlu Küpid, attığı oklarla insanları baştan çıkarır. —e.n.

görüntü. Tatlı Madam Pogendorffcuğumuzun yaptığı gibi küçük Prens'in başucunda tebessümler edip iç geçirmiyor, düşüncelere dalmış bir şekilde beşiğin yanında ayakta duruyor. Bir keresinde dadısı Prens'i tutmuş havaya kaldırırken, Ehrengard'ın bebeğin elini ağır ağır dudaklarına götürdüğünü ve düşünceli bir ifadeyle küçük parmakları birer birer onların üzerinden geçirdiğini gördüm, sanki bebeğin teninin yumuşaklığı ve pürüzsüzlüğü onu bir parça tedirgin etmişti.

Kıskanıyor muyum? Katiyen. Aşk Tanrısının, ete kemiğe bürünerek, kendi dininin sadık hizmetkârını göreve çağırmasını hoş bir iltifat olarak kabul ediyorum.

Nedime o aralar kısmen hanımına karşı görevinden azat edildiği için, Rosenbad'da kendini nasıl oyalayacağını bilmiyor ve Herr Cazotte'nin sohbetlerini sevinçle karşılıyordu. Hatta küçük saray ahalisi, kızın, Herr Cazotte'nin sohbetini diğerlerine yeglediğini, onu odada ya da terasta bulamadığında çevresine bakındığını açıkça fark eder olmuştu.

Büyük ressam, kızla olan ilişkilerinde, bir parça resmî olmakla birlikte, sevecen ve kibardı. Onu oyalamak için, zengin bilgi dağarcığından eski zamanların garip hikâyelerini, sanat ve hayat kuramlarını ve insan varoluşuna ilişkin kendi fantezilerini bulup çıkarıyordu. Onu kendi olaylarla dolu hayatına ilişkin anekdotlar anlatmak suretiyle de eğlendiriyordu; partial elbiseler içinde fakir bir çocuk olduğu günleri anlatıyor, akademilerdeki ve saraylardaki zaferlerine değinip geçiyor, konuşmasının şurasına burasına karanlık sokaklardaki toplumdışların hayatlarına ilişkin ayrıntılar ya da yüksek insanlara ilişkin skandallar serpiştiriyordu.

Kızın pek kitap okumadığını görünce ona kendi özel kütüphanesinden kitaplar ödünç verip, koca ağaçların gölgesi altında yüksek sesle okudu. Şiir, kızın yeni keşfettiği bir şeydi ve onu şaşırtıyor, duygulandırıyordu. Herr Cazotte'nin sesi yüksek sesle şiir okumak için biçilmiş kaftandı ve çoğu kez prenseslerin ve *beaux-esprit'in*¹⁹ ricalarıyla şiir okumuşluğu vardı. Zaman zaman parmağını sayfaların arasına koyarak kitabı indirir, gözünü ağaç tepelerine dikerek ezberden okumaya devam ederdi. Çok güzel bir akşam vakti kıza bahçede şiir okumuş, ağır ağır yürüyerek onu şatoya geri götürmekteydi ki, Leda'yla kuğuyu temsil eden bir fiskiyenin yanında durdu, kızı da durdurdu, son okudukları şiirden bir dörtlük söyledi. Herr Cazotte bir an sessiz kaldı, kız da; sonra adam kıza doğru dönerken onun genç yüzünde hiçbir kıpırdama olmadığını gördü.

“Aklınızdan neler geçiyor kim bilir, soylu Ehrengard,” dedi.

Kız ona baktı, bir an çok hafif bir pembelik gelip geçti yüzünden.

Bir an sessiz kaldıktan sonra, “Hiçbir şey düşünmüyordum aslında,” dedi.

Herr Cazotte, kızın her zamanki gibi doğruyu söylediğinden hiç kuşku duymadı.

Herr Cazotte şunları yazdı:

Ehrengard'ın aklımı fazlasıyla uğraştırdığını söyleyip yakınmama gülümsüyorsunuz sevgili dostum, zihnimi o ka-

¹⁹ beaux-esprit(Fr.): nüktedan ve zeki kimseler

dar meşgul ediyor ki, adeta sırf kendimi korumak amacıyla onunla işimi bitirip hayatta başka işlere yöneleceğim günü iple çekiyorum. Ayrıca bütün Babenhausen'e kadınlık erdeminin aynasını tutan bir hanım olmanıza rağmen, içinizden şöyle diyorsunuzdur: "Budala herif, şu kızı neden bilindik ve eski moda bir biçimde baştan çıkarıp da bu meseleyi aklından defetmiyor?" Sorunuza cevabım şudur: "Madam, o budala herif bir sanatçıdır."

O, halihazırda başyapıtının yaratısına gömülmüş ve onunla sarhoş olmuş bir sanatçıdır. Yiyecek ve dinlenme ona yabancısıdır, Eliya peygamberin kuzgunları tarafından beslenmesi²⁰ gibi o da kanatlı esin perileri tarafından beslenmektedir. İzin veriniz, bir sanatçının zihninin çalışma biçimine tanık olmanızı sağlayayım.

Hiçbir fiziki temas olmaksızın gerçekleşecek bir teslimiyet peşinde olduğumu vurgulamam gerek. Buradaki evli bayanlarımızın ellerini öpüyorum ve bizim Lispeth Hanım'ın geniş esmer eline de saygıyla bir iki öpücük kondurduğum olmuştur, fakat Ehrengard'ımızın uzun, güçlü parmaklarına hiçbir şekilde dokunmuşluğum yok. Gel gelelim zihnimin parmakları onun her yerini nasıl kararlılıkla okşuyor, varlığının en iç telleri üzerinde nasıl ısrarla geziniyor, onlardan en derinlerinde yatan sedaları ve titreşimleri derlemek üzere o telleri nasıl akortluyor bilerseniz.

²⁰ Elias(İlyas) Peygamber'in Eski Ahit'te 1.Krallar 17:4-6'da anlatılan kıssasına gönderme yapıyor. Rab kendisini kurak bir bölgeye göndermesine karşın aç ve susuz kalmaması için ona yardım eder: "'Dereden su içeceksin ve buyruk verdiğim kargaların getirdiklerini yiyeceksin.'" Rabbin söylediklerini yapan İlyas, gidip Şeria Irmağı'nın doğusundaki Kerit Vadisi'ne yerleşti. Dereden su içiyor, kargaların sabah akşam getirdiği et ve ekmekle besleniyordu." (Kutsal Kitap, Nisan 2009-Kitabı Mukeddes Şirketi) – e.n.

Sizin dostane tavsiyenize uyarak, kızı alışılmış ve eski moda yöntemlerle baştan çıkarabilirim ve bu iş görüldüğü kadar da güç olmaz. Tepeden tırnağa mermer değil o; öyle olsaydı, beni ilgilendirmezdi. İçinde bir topçu saldırısına yetecek kadar ateş, ve bir inek ağılını ısıtacak kadar sıcaklık var, Schreckensteinlar biliyorsunuz, beş yüz yıldır hem condottieri²¹'lik hem de hayvancılık yapmışlardır. Onu özellikle şiddet dolu bir anında baştan çıkarabilirim, çünkü hem aklına eseni yapan bir tarafı var, hem de uzun uzadıya düşünmüyor. Ama Madame, bunun hiçbir tadı olmaz.

Çünkü böyle bir durumda perişanlığı hem bir olgu hem bir gerçeklik olacaktır. O olgularla gerçeklerden gayet de haberdardır - çok köklü bir eylem adamları sülalesinin kızı olarak, sadık hizmetkârınızdan daha çok şey bilir bu konuda. Böyle bir durumda, gerçek ve sahih bir tedbirle kendini kurtarabilir. Her şeyi bitiren tek, kararlı bir hareketle dünyayı elinin tersiyle iter ve hayattan elini eteğini çeker, suskun, uzun bir mumya gibi dağına çekilir kurur gider. Ya da intikam almayı aklına koyar, ağabeylerini ve genç nişanlısını beni öldürmeye teşvik eder, artistik bir girişim için çok vahşi bir son.

İçiniz rahat etsin. O, benim ellerimde emniyettedir ve herhangi başka bir kızın başına geldiğinden çok daha esaslı biçimde baştan çıkarılacaktır.

Sofu kişiler bize dünya hazlarının eski, cennetteki varoluşun yankılarından başka bir şey olmadığını söylerler. Onlara inanıyorum. İşimi bitirdiğimde Ehrengard von Sch-

²¹ Condottieri(İt.): Orta Çağ'da Rönesans dönemi boyunca Papalık Devleti de dahil olmak üzere İtalyan şehir devletleri tarafından kullanılan sözleşme usulü çalışan paralı askerler-e.n.

reckenstein'a da böyle olacak. Derin bir şükranla, şapkamı çıkarıp yanından ayrıldığımda, hayatındaki herhangi bir fiziksel temas benim göksel kucaklamamın yankısından başka bir şey olmayacak.

O zaman, kendini nasıl kurtaracak? Dünya, tatlı Gretchen'in²² -dev adaşımın kahramanı- işlediği suçu yanına bırakmamıştı, çocuğunu öldürdüğünü ve adaletin kılıcı karşısında boynunun eğik olduğunu açıkça bildirmişti. O dünyanın gözünde Ehrengard hâlâ kaidesinin üzerinde olacak, kar beyazı bir bakire; ama tıpkı Gretchen gibi yıkılmış, kolu kanadı kırılmış ve yitmiş olduğunu bilecek. O zaman da, sırf kendini koruma güdüsüyle, kendi gaybubetinin onaylayıcısı, yitirdiklerinin benzersiz garantisi, bekâretini berhava eden kişi olarak bana bağımlı olmayacak mı? Hayatının geri kalanında peşim sıra sürünmeyecek mi, ellerini ovuşturarak, durmadan, düzenli olarak adımı seslenerek, Babenhausen'in bütün saatleri gibi? Heyhat, Madame beni yakalayamayacak, çünkü ben çok uzaklarda başka güzel hanımların resmini yapıyor olacağım, onu el değmemiş fakat sıfıra irca edilmiş olarak, genç bir kocanın okşayışlarına emanet edeceğim, o koca hiçbir zaman benim bardağımdan artakalanı içtiğini fark etmeyecek.

Ya o zaman, diyorsunuz bana, yıkımı bir gerçek ve gerçeklik olmayacak mı? Tam da öyle dostum. Sanatın gerçekliğinin fiziki dünyanın gerçekliğinden üstün olduğu düşünülürse. Sanatçının her yerde ve bütün zamanlarda, gerçeklik hakkında sonsöz sahibi olan kişi olduğu göz önüne alınırsa.

²² Gretchen: Goethe'nin "Faust" eserindeki kadın kahraman

Kente yaptığım bir ziyarette, genç muhafızımızı gidip görme zahmetine katlandım. Kendisi, bu arada, manevralar nedeniyle kısa süre sonra bizim buralara gelmek üzere, fakat tabii nişanlısıyla görüşmek fırsatını bulamayacak. Onda, ruhani bir boynuzlu rolünü üstlenecek kişide aranacak bütün özellikleri bulduğumu düşünüyorum.

Yüreğim elinizi öpüyor.

Cazotte.

Hamiş: Sizi tanımadan önce, küçük kimsesiz bir oğlan-ken aklımı ziyadesiyle meşgul eden bir hayalimi size neden açmayayım? Farkında olabileceğiniz gibi ben babamı hiç tanımadım. Gene de bir babam olmuş olmalı ve bana dünyanın keyfine varmakta yararlandığım gözleri, kulakları ve burnu verdiği için ona müteşekkirim. Babenhausenli küçük sokak Arabı, çevresindeki görüntüleri, sesleri ve kokuları hafızetti ve nakşetti. Renge, parlaklığa derinden âşıktı ve askerlerin ve afili subayların peşinden gider, bunlardan birinin babası olduğu fikrini aklından atamazdı. Bu yüzden baharın ilk aylarında Schreckenstein Şatosu'nu ziyaret ettiğimde, bu çoktan unuttuğum heves birden aklıma geldi; bu gösterişli adam, General Schreckenstein, neden benim babam olmasın? Birçok bakımdan birbirimize benziyoruz. Benim de başıma yapışık küçük kulaklarım var, ben de doğuştan korkusuzum. General genç bir askerken birçok gönül maceraları geçirmiş olmalıdır mutlaka, bir hizmetçi kızı iğfal edip terk etmek onun için önemsiz bir mesele olmuş olmalı. Gel gelelim evrenin düzeni, yüce, zarif ve amansızdır. Onun içindeki hiçbir şey önemsiz değildir, fakat satranç tahtasındaki ilk hamleniz sonuçta mat edilmenize sebep olabilir. Temmuzun birinde yaptığımız düşüncesizce bir hamle -çünkü ahbaplığı-

mız süresince her zaman hatırlamak inceliğini gösterdiğiniz üzere, ben nisanın birinde doğmuşum, tam Bir Nişan şakacısı-sonunda, üzerinizde tören üniformanız, madalyalarınızla, koskocaman şatonuzda otururken tepenize çökebilir. Farkına varmadan baba, oğluna her şeyin bir sonucu olduğu yasasını hatırlatabilir, hatta bir baştan çıkarma vakasında bile. Ve bu bilgiye sahip olan erkek kardeş de bunu kızkardeşine geçirebilir.

Ve benim yüce, ruhanî, göksel enestimi yargılayacak yüce, ruhani, göksel bir mahkeme de var mıdır ki?

Herr Cazotte'nin hayatında, Temmuz ayının ilk gecesi dışarıda uyumak bir çeşit ritüeldi. Buna sadık kalarak, o gece, saray ahalisi ve Rosenbadlılar uykuya daldıktan sonra, solgun gökyüzündeki solgun yıldızlar altında, çiyle yıkanan ve kokularla dolu geceye çıktı. Önce şatodan uzaklaşmak için hızlı hızlı yürüdü, sonra yavaşlayıp etrafına bakındı. Çevresine bakarken kalbi minnetle doldu. Şapkasını başından çıkardı.

“Ne müthiş, sırrına erilmez hayal gücü,” dedi kendi kendine, “Buradaki en ufak ayrıntıları bile oluşturan ve onları yüce bir bütünlük haline getiren. Ben alçakgönüllü bir insan değilim, kendi yeteneklerimi oldukça beğeniyorum, diyelim ki çevremi saran şu şeylerden biri iki tanesi benim hayalimin ürünü olsun. Uzun otları ben icat etmiş olabilirim - peki ama çiyi icat etmiş olabilir miydim? Şu akşam alacasını icat etmiş olabilirim, fakat yıldızları icat etmiş olabilir miyim? Biliyorum ki,” dedi kendi kendine, hiç ses çıkarmadan ayakta durup çevresini dinlerken, “Bülbülü ben icat etmiş olamazdım.”

“Kestane ağacının çiçekleri,” diye devam etti, “Mih-raptaki mumlar gibi dimdik duruyorlar. Morsalkımın çiçekleriye, ana gövdeden ve dallardan dört bir yana doğru savruluyorlar sanki ve tüm bitkiyi coşkun bir bu-ket haline getiriyorlar, sarı salkım çiçekleri soluk mavi gökyüzüne karşı yazın ortaya çıkmış altın sarkıtlar gibiler. Akdikenin pembeli beyazlı çiçekleriye kar gibi boylu boyunca dalları kaplıyorlar. Böylesi sonsuz bir çeşitlilik Doğa’nın ekonomisinin gereği olamaz, mutlaka evrensel bir ruhun dışavurumu olmalı -yaratıcı, coşkun ve abartılı biçimde oyunbaz, mutluluk selleri halinde hınzırca ak-maktan kendilerini alamıyorlar. Doğru, gerçekten doğru: *Domine, non sum dignus*²³.”

Uzun süre ormanlarda dolaştı. “Bu gece ben yüce tanrı Pan²⁴’a saygılarımı sunuyorum,” diye geçirdi aklından.

Çevresini saran yaz gecesinin ağırlığı hafifledi, çimenler ve ağaçlarda renkler ağır ağır, sanki isteksizce belirginleş-meye başladılar. Gezginin bacakları dizinin üzerine kadar ıslanmış; kumaşa dikenler, meyve kabukları takılmıştı. Cebinde bir dilim ekmekle bir dilim peynir vardı, berrak bir dağ gölünün yanındaki yamaca oturup teneke kupasına doldurduğu buz gibi suyla bunları mideye indirdi. Yiyecek içecek konusunda Herr Cazotte keşiş ruhluydu. Çok gençliğinde zorunluluk yüzünden böyle olmuştu, sonraları tabiatı itibariyle etin ve şarabın tadına gereğince

²³ Domine, non sum dignus(Lat.): Ben layık değilim. –e.n.

²⁴ Pan(mit.): “Dağlık Arkadia’da küçükbaş hayvanların, çobanların tanrısı. Keçi ayaklı Pan, Hermes’in oğludur. Tanrıların, çocukluk insan kılığında değil de hayvan kılığında düşünüldüğü ilk zamanlarda Pan da keçi kafalıydı; sonradan bu keçi kafasından sadece boynuzlar ve sakal alıkonarak, yüzü insan yüzü oldu.” 100 Soruda Mitologya, Behçet Necatigil – e.n.

vardığı halde, artık formunu korumak için az yeme alışkanlığına riayet ediyordu. Sade taamı bittiğinde, sırtını bir söğüt ağacına dayadı ve uzun süre hiç kıpırdamadan oturdu, kalbinin derinlerinden evrene alkış tutarak.

“Küçük Johann Wolfgang Cazotte’nin bile,” diye düşündü, “İşleri gayet yolunda ve hatta o şu anda yüce evrenin yeri doldurulmaz bir parçası. Ne olarak?” Bir düşündükten sonra kendi sorusunu cevapladı: “Şu kocaman karanlık ormanlarda küçük, masum ve mutlu, ıslak ve kirli bir Satir²⁵ olarak.”

Ayağa kalkıp dönüş yoluna koyuldu. Prenses Ludmila’ya küçük bir müzik akşamı düzenlemekte yardımcı olmaya söz vermişti, tanışmalarının ilk yıldönümünde Prens Lothar’a küçük bir sürpriz. Dakik bir insandı ve geri dönerken saatine baktı; epey zamanı vardı.

Yolu bir dağ gölünün yanından geçiyordu. Ara sıra durup gözleriyle manzarayı okşuyor, taptaze havayı içine çekiyordu. Yürüyüşü çok geçmeden bitecek ve ormanın ve şu yamacın yalnızlığından çıkıp gene insanoğullarının yanına dönecekti, onu her zaman anladıkları söylenemezdi. Kulakları keskindi, yakınlardan gelen sesler duydu, alçak, billur gibi kadın sesleri. Yoldan çıktı ve konuşanların kim olduğunu görmek amacıyla çalılıkları yarararak yürümeye başladı.

Şurada, yirmi ayak kadar uzaklıkta, gölün daralıp sona erdiği noktada, yeşil yamaca birkaç taş basamak yerleş-

²⁵ Satir(mit.): Çoğunlukla gövdelerinin belden üstü insan, belden aşağısı ise teke biçimindedir. Satirleri tasvir eden eserlerde ortak özellik, keçi boynuzlu, sivri ve uzun kulaklı, atinkine benzeyen uzun kuyruklu ve şehretli olmalarıdır. –e.n.

tirilmişti; buraya sandalla çıkılabiliyordu. Basamakların üzerinde iki kadın karaltısı vardı, bunların Ehrengard ve hizmetçisi olduğunu hemen fark etti. Ehrengard soyunuyor, hizmetçi ise onun elbiselerini yerden alıp katlıyordu. Cazotte seyrederken, kız üzerindeki son giysi parçasını da attı ve bir an çıtırçıplak ayakta durdu, etrafına bakındı.

Suyun üzerindeki sis, bir bir açılan çok ince kat kat tüller gibi dağılmaktaydı. Doğmakta olan güneşin ışığında su gül renkli ve opal geçirgenliğinde, kızın vücudundan daha kirli beyazdı; ince ışık huzmeleri, üzerinden son çıkardığı, örümcek ağımsı bir elbise gibi ayaklarına ve dizlerine dolanmaktaydılar. Onların içinden öne doğru bir adım attı, ince uzun, güçlü, başı dimdikti, uzun saçları bu başın üzerinde bir yarım ay şeklinde toplanmıştı. Hizmetçi elbiseleri topladı ve onlarla birlikte çayırılık yere geri döndü. Genç kız duru su ile duru gökyüzü arasındaki tek insan gibiydi. Ağaçlar ve sazlar hepsi onun dostu ve oyun arkadaşlarıydılar, onun gibi gözden uzaktılar. İnce ayağını suya sokarak bir an tereddüt etti, sonra suyu hafifçe yarararak girdi, su dizlerine, göğsüne ve omuzlarına yükseldi. Biraz açılınca durdu ve saçlarını daha sıkıca bağlamak üzere kollarını havaya kaldırdı, daha derine giderken yüzünü yıkamak üzere ellerine su aldı. Suda oyalandı, ağır ağır hareket ediyordu, doğal ortamına kavuşmuş mutlu bir nilüfer gibi.

Bir süre sonra yeniden suyun kucığından sıyrılıp çıktı. Hizmetçisi, vücuduna büyük bir havlu sarmak ve alçak sesle konuşup kıkırdarak onu sıkı sıkıya kurulamak üzere sazların arasından çıkıp geldiğinde, kusursuz yalnızlığı bozuldu. Birlikte bir çalılığın ardında gözden

kayboldular, sesler bir müddet daha duyuldu, sonra her şey yeniden sessizliğe gömüldü, gitmişlerdi.

Herr Cazotte çok ciddileşti. Önündeki manzarayı seyrederken hiçbir şey düşünmemişti, ruhu gözlerindeydi. Sonra ağır ağır bazı düşüncelerin ve kavramların zihnine geri gelmesine izin verdiğinde, tam şurada ömründe ilk kez seçildiğini, iltimas gördüğünü, inayete erdiğini fark etti.

Büyük bir sanatçıya benzersiz bir konu armağan edilmişti, bir kere bu vardı. Kızın güzelliğini değerlendirme konusunda haklı, hatta haklıdan da öte olduğunu kanıtlamıştı, bu da başka bir meseleydi.

Fakat tanrıların cömertliği daha bile korkutucu ve şaşırtıcıydı.

Çünkü ona verdikleri armağan doğrudan ve şahsiydi, ilahi güçler bunca zamandır aklını uğraştıran amaçta onunla işbirliği yapmayı kabullenmişlerdi. Oyuncuydular, müthiş eğlenceli ve haddinden çok yüce gönüllü. Ve bir ölümlünün, bu bir sanatçı olsa bile, aşık atamayacağı kadar tehlikeli. Cazotte'yi daha derin bir düşünce aldı.

Kız geri gelecekti, bundan emindi. Tanrılar onu faka bastırmayacaklardı. Büyük olasılıkla bu sabah banyoları tekrar eden bir olay, gündelik bir alışkanlıktı, kız hizmetçisi dışında bunu herkesten gizli tutuyordu.

Burada siparişini aldığı tablo “Orman Gölünde Yıkılan Superisi” ya da “Diana’nın Banyosu” kendi başına bir mucize ve zafer olacak, sanatçılık kariyerini taçlandıracaktı. Ama daha da harikulade ve görkemlisi, resmi getirip modelinin önüne koyduğu an olacaktı.

Genç bedeninin her bir çizgisini ve rengini, kızın eksiksiz, dikkatle gizlenmiş güzelliğini yakalayıp, muhafaza edip tuvalinin üzerinde yerleştirmek, onun üzerinden geçmek, fırçasıyla onun her bir noktasını okşayıp boyamalı, yeniden canlandırmalı ve ölümsüzleştirmeli ki, dünyada hiç kimse bir daha ikisini birbirinden ayıramasın - kızı bundan daha başka nasıl tamamen ve baştan aşağı kendinin kılabilirdi ki? Kuşkuya yer bırakmayacak biçimde, ebediyen dağların kızı Ehrengard olacaktı ve kuşkuya yer bırakmayacak biçimde, ebediyen bir “Cazotte”.

Tabloda, suda yıkanan kızın yüzü seyirciden öteye dönük olacaktı. Şerefli nedimeye katiyen ihanet etmeyecek ya da onu ele vermeyecekti. Şaheserini prenslere ve prenseslere, sanat eleştirmenlerine, kendinden geçmiş sergi izleyicilerine ve kızın kendisine aynı anda gösterebilir, o ve kızdaki başka hiç kimse gerçeği bilmezdi. Çevresindeki sanattan anlayan kişiler, yıkanan figürün güzelliği karşısında kendilerinden geçeceklerdi; küçük uzman cümleleriyle, başparmakları havada, şu büyük ressam Cazotte’nin en yeni ve en güzel nü²⁶sünden ince ince bahsedeceklerdi. Kız, o parlak çevrenin ortalık yerinde Cazotte’yle baş başa kalacaktı.

Kızın aklı hiçbir zaman hızlı çalışmazdı, içinde bulunduğu durumu kavraması iki ya da üç dakika alacaktı. Bu süre sonunda üç gerçek kafasına girmiş olacaktı. Güzeldiği. Çıplak olduğu - ki daha Tekvin kitabının üçüncü bölümünde bunun farkına varmanın ölümcül olduğu

²⁶ Nü: Fransızca çıplak anlamına gelir, insan bedeninin çıplak olarak tasvir edildiği tablolar bu isimle adlandırılır. -e.n.

söylenir. Ve sonuncusu da böyle güzel ve çıplak olarak kendini Venüs Tepesi'ne teslim ettiği. Ve de Cazotte'ye.

Tuval üzerindeki figür, seyircilerin arzulu gözleri önünde erdenlik belirtisi olan gümüşü bir renkle parlayacaktı. Fakat yanında duran kız ağır ağır kıpkırmızı olacaktı. Şalının, ipek gece elbisesinin, nakışlı iç eteklerinin ve ince patiskaların gerisinde dimdik, güçlü, lekesiz beden topuğundan alınına kadar enfes koyu kırmızı bir renk alacaktı, hiçbir dağ gölünün yıkayıp çıkaramayacağı mistik bir *rose person*²⁷. Ardından geceyi getiren Alpen-Gluben gibi!

Hiç kimse, hele hele kız hiç, Cazotte ile kendisi arasındaki ilişkiyi anlatan kelimeleri bulamayacaktı. Ama Cazotte ne zaman olursa olsun, ona veda ettiği andan itibaren, kızı kaderine bırakmış ve esirgemiş olacaktı.

Herr Cazotte derin bir nefes aldı.

Fakat unutmamalı, unutmamalı, diye düşüncelerini aklından geçirdi sonra, tanrılar tehlikeli oyun arkadaşlarıdır, had safhada tetikte ve dikkatli olması gerekecekti. Hiç kıpırdamadan pusuda yatmalıydı, bir subaşında antilopu bekleyen aslan gibi. Yapacağı en ufak hareket sonu olabilirdi. Çünkü ta başından beri, kendisi, sanatçı ve aracı, bu genç dişinin âşığı ve hizmetkârı, uğrayacağı bir tecavüz neticesinde kızın hakaret görmüş gibi değil, hazla, karşı koyarak ya da öz savunma amacıyla değil, olup biteni onaylayarak ve boyun eğerek kızarması gerektiğine hükmetmemiş miydi!

Herr Cazotte, Prenses Ludmilla'ya programın hazırlanmasında pek az yardımcı olabildi. Gece boyu o kadar

²⁷ rose person: gül yüzlü

sessizdi ki, sonunda Prens Lothar ona gülerek şöyle seslendi: “Wolfgang, yeni bir tablo doğuyor!” Ressam başını kaldırıp baktı, biraz benzi atmıştı, ama ciddi bir sesle cevap verdi: “Evet, başla. Yeni bir resim siparişi aldım da.”

Ertesi gün tuval, fırça ve boya almak üzere Babenhau- sen’e yollandı. Onun ertesi sabah da göl kıyısına şöalesini ve masasını kurmuş, sabırla günün doğuşunu ve üç gün önceki görüntünün tekrarını bekliyordu. Güneş dağın eteklerinden yukarılara çıkmış, ağaç tepelerine varmıştı ki, bir kere daha alçak, yumuşak kadın seslerinin yak- laştığını duydu. Sahne ilk sabahki gibiydi ve tuvaline ilk konturları çizerken Herr Cazotte, kendini tamamıyla usta ellerine bırakmıştı.

Zaman azdı, çok az, bir çeyrekte çekip gitmişti kız. Güneş gölün ve manzaranın üzerinde parlıyordu, fakat eşyanın ruhu çekilmişti, sanki birden kör olmuş gibi bir vakumun içinde bırakarak onu. Şöalesini indirdi ve boya malzemelerini topladı. Her sabah bu ilahi *quart d’heure*²⁸ onun olacaktı. Günün geri kalanı, görüntüyü başka her şeye kapalı gözlerinin arkasında saklı tutuyordu. Çalışma odasının kapısını kilitliyor, anahtarını da cebinde tutuyordu.

Bir hafta durmadan çalıştı, yeni, mistik bir mutluluk yayıyordu çevresine, fakat hali tavrı alçakgönüllüydü, özellikle de şatonun gündelik yaşamı içinde yan yana geldiklerinde Ehrengard’a karşı alçakgönüllü ve boynu eğikti. Yalnızca her sabah bir an içi parçalanıyordu, su- perisi çekip gittiğinde.

²⁸ quart d’heure(Fr.): çeyrek saat –e.n.

Derken haftanın son günü kızın ortadan kayboluşu, ona her zamankinden de ani geldi, hatta açıklanmayacak biçimde ani. Ehrengard'dan değil ama hizmetçisinden yükselmiş olabilecek bir inilti ya da kısa kesik bir haykırış, sabah manzarası içinden geçip gitti - sonrası bir ormanda bir dişi geyiği izlemek gibi bir şeydi; kız oradaydı sonra birden yok oldu, uzam boştu.

Daha çok boyaya ihtiyacı vardı, bunun için yeniden Babenhausen'e gitti. Orada, boya aldığı dükkânda, bir anda ölümcül bir biçimde her şey kafasına dank etti. Ehrengard ya da hizmetçisi, diye düşündü, sabah onu görmüş olabilirler ve doğaüstü biçimde ortadan kaybolmalarının sebebi de bu olabilir. Bu düşünceyi silip attı, tecrübeyle biliyordu ki, bir eser yaratma sürecinde er ya da geç bu gibi korkunç bir sinirsel gerginliğe düşmesi kaçınılmazdı. Ama kendini bundan kurtaramıyordu ve geri dönüş yolunda Ehrengard'la karşılaşmayı hem heyecanla bekliyor hem de bundan fena halde korkuyordu. Kızın yüz ifadesi, ona tek bir kelime etmeksizin, Diana banyolarının bir daha olmayacağını ve Cazotte'nin hayatının düşünüyü gerçekleştiremeyeceğini bildirecek miydi?

Rosenbad'a öğleden sonra geç saatte vardı ve maiyetteki hanımları, civıltılar ve çınlayan kahkahalarla büyük bir kuş evine dönmüş Prenses'in uçuk mavi *boudoir*'ında toplanmış buldu.

Son bir haftadır saray ahalisi garip biçimde hareketliydi, herkes bir koşturmaca içindeydi. Çünkü hafta sonunda küçük Prens, yasal ve törensel biçimde dünyaya avdet edecekti. Cumartesi günü hedefe ulaşılacak, tehlike geçmiş olacaktı, bu yüzden herkes sevinçliydi. Fakat

cumartesi günü aynı zamanda, garip, düşsel bir dönem de sona erecekti; çocuk artık Rosenbad'ın sırrı olmaktan çıkacaktı, bu yüzden de herkes biraz üzgündü.

Prenses bugün ilk kez saçlarını yaptırmış ve güzel beyaz bir gecelik giymişti. Dadının bebeği yıkamasını seyretmiş, sonra onu dadının önlüklü kucağından çekip almış, odasına götürmekte ısrar etmişti, hâlâ bir fıskiyeli çeşmenin ortasında parlayan bir heykel gibi pırl pırlıdı.

Şu anda divanın üzerinde bebeği tatlı tatlı dizlerinde sallamakta ve sabahlığının dantelalarını okşamaktaydı. Divanın yanı başında bir koltuğa oturmuş olan Oberhofmeisterin, çocuğun gerçekten de gülümsediği konusunda anneyi tekrar tekrar temin ediyordu. Ehrengard ayakta bebeği seyretmekteydi.

“Ah, sevgili dostum,” diye seslendi Prenses ressamı görünce, “Tam zamanında geldiniz. Öyle bir his var içimde, bir daha hiç, hatta yarın bile, bu akşamüzeri olduğu kadar tapılası olmayacak bebek. Bu kusursuz anı yakalamazlık etmeyin...”

“Bu geçici kusursuzluğu,” diye araya girdi Kontes Poggenдорff.

“Tuvalinizi gerin, yakalayın bunu, bütün dünya hayran kalsın.”

Çocuk, altmış günün altmışında da güzelleştikçe güzelleşmişti, küçük bedeni gergin, pürüzsüz, gamzeli ve sanki biraz sonra kalkıp kanatlanıp uçacakmış kadar hafifti. Kolay ve iyi huylu bir bebektir ve nadiren ağladığı duyulurdu. Herr Cazotte, zaman zaman karakalem ve pastelle onun küçük portrelerini yapmıştı, zamanı geldi-

ğinde, eylülde bunlar Babenhausen Galerisinde bebeğin gelişimini örneklemek üzere sergilenecekti.

“Bakın şuna, sevgili Herr Cazotte,” diye bağırdı Prenses. “Bir aşk sahnesinde mutlaka bir *amorino* gerekecektir size. Onu bu iş için size ödünç verebilirim.”

Bahçıvan demin beyaz, ince filizlerle dolu geniş yassı bir sepet getirmiş, uşak da onu yere koymuştu.

“Sepeti bana uzatınız, sevgili Poggendorff,” dedi Ludmilla. “Eminim Mısırlı prensesin sazların arasında Musa’yı bulduğu sepetin aynısı bu. Zavallı, zavallı Prenses, bebeğin kendi bebeği olmadığını düşündükçe kim bilir nasıl gözyaşları dökmüştür.”

Oberhofmeisterin sepeti havaya kaldırıırken, Prenses bebeği hoş kokulu sepetin içine yerleştirdi. “Ona iyice yakından bakmadınız,” diye seslendi Herr Cazotte’ye. “Sepeti al da Ehrengard, havaya kaldır, üstat yakından incelesin.”

Onun ricası üzerine Ehrengard sepeti ve sepetle birlikte çocuğu Prenses’in dizinden alıp havaya kaldırdı ve güçlü kollarıyla Herr Cazotte’ye doğru uzattı. Hâlâ Ehrengard’ın gözlerinin içine bakmaktan kaçınan ressam, bakışlarını bebeğe dikti. Fakat Ehrengard’ın duruşu ona büyük heykeltraş Thorvaldsen’in “Amorinoları Satan Psike” heykel grubunu²⁹ hatırlatmıştı. Bir an hiç kıpırdamadan, yüzü Ehrengard’ın yüzüyle birlikte peri sepetinin üzerine eğilmiş olarak ayakta durdu. Filizlerin kokusu, görünmez bir Venüs Tepesi rayihası, ikisinin de başlarının çevresini sardı. Kız

²⁹ Yazar burada Danimarkalı heykeltraş Bertel Thorvaldsen(1770 –1844)’ in Antik Yunan figürlerinden esinlenerek yaptığı heykellere gönderme yapıyor. –e.n.

sakin ve mutluydu, bunu hissetti; tanrıların inayetiyle, Cazotte de kızın yanında sakın ve mutlu olabilirdi.

“Prenses,” dedi, “Bana prenslere layık olandan da öte bir armağan verdiniz. Çünkü karaca nasıl subaşına varmak için can atarsa, sanatçının ruhu da motifinin peşinden koşar. Kim bilir belki motif de, içinde gerçek benliğine kavuşacağı sanat eserinin hasretini çekmektedir.”

Lisbeth eşikte belirdi, bebeğin alışılmadık işlere alet edilmesinden endişelenmişti. Küçük Prens, çiçeklerden döşeginden alınıp mürebbiyesinin kollarına geri verildi, verilir verilmez de ağlamaya başladı, alınıp götürüldü. Ludmilla, Ehrengard’ı divana yanına çekip oturttu ve kolunu beline doladı.

“Ah, Ehrengard,” dedi. “Prens Lothar’la ben keşke biraz daha dikkatsiz olsaydık da, Rosenbad’da bir ay daha geçirebilseydik.” O günün gecesi o yazın en şahane gecesiydi. Altın rengi bir ışık, altın rengi bir şarabın kadehi doldurması gibi havayı dolduruyordu.

Prenses erkenden yatmaya gitti. Oberhofmeisterin, nedime ve saray ressamı her geceki gibi bahçeyi turladılar. Fakat Kontes Poggendorff havayı biraz serin bulmaya başladı ve dönüş yoluna çıkan ilk o oldu, daha genç iki kişi onun arkasından geliyorlardı. Herr Cazotte, Ehrengard daha önceki gecelerden birinde olduğu gibi, hiçbir şeyden mi şüphelenmiyor, diye merak etti.

Bir önceki gece gibi, Leda çeşmesinin yanından geçtiler. Ehrengard adımlarını yavaşlattı, durdu ve bir an, kuğunun göğsüyle mağrur boynunun Leda’nın dizlerine doğru yükseldiği yalağın berrak sularına parmak uçlarını soktu,

öylece kaldı. Başını kaldırdığında, biraz rengi solgundu ama kesin bir sesle konuştu:

“Hizmetçim dedi ki,” dedi, “Bir resim yapmak istiyor-muşsunuz. Dışarıda evin doğusuna düşen yerde. Her sabah saat altıda orada olacağım, bunu söylemek istiyorum size.”

Herr Cazotte şöyle yazdı:

*Sevgili aziz dost,
Şu lanet olası, dinamik, demonik sadakati yok mu bu kızın!
Korku ve titreme içindeki hizmetkârınız,
Cazotte.*

Bu noktada, dedi hikâyeyi anlatan yaşlı hanım, hikâyemin “Rosenbad” adını verdiğim ikinci kısmı bitiyor. Biraz ağır ilerledi, biliyorum - fakat genel olarak, “pastoral” denen hikâyeler ağır ilerler. Şimdi, kaybettiğimiz zamanı telafi etmek üzere, küçük sonatımın³⁰ son kısmı bir *rondo*³¹ olacak, hatta belki de bu kısmın *con furore*³² sona erdiğini düşüneceksiniz.

³⁰ sonat(Lat.): müzikal literatürde çalınan bir parçayı ifade eder. -e.n.

³¹ rondo: klasik dönemde genellikle sonatların son bölümünde kullanılan baştaki kısmın sona eklenmesiyle oluşan bir tür. -e.n.

³² con furore(İt.): öfke ve hiddetle -e.n.

Bu hikâyenin başında da söylediğimiz gibi, Babenhausen Grandükalığı'nın hanedanının yan bir kolu da mevcuttu. Bu asil kimselerin başını çeken Dük Marbod idi; Dük hayatının büyük bir kısmını yurtdışında geçirmiş ve Napoli Kraliçesi'nin nedimelerinden biriyle evlenmişti. Ailenin bu kanadını bir müddet kendi başlarına bıraktık, çünkü bunlar Prens Lothar'ın düğününden bu yana pusuya yatmış vaziyetteydiler. Hatta bazıları Babenhausen hanedanının tozunu üzerlerinden silkmışler ve başka yerlerde ikamet etmeye başlamışlardı. Şimdi ise ne yazık ki bunlar hem ülkeye ve hikâyemize geri dönüyorlar; iz üstündeler ve burunları koku almakta.

Sır denilen şeyde garip bir yan vardır; gizlilik kokusu yayar. Sırrın gerçekte ne olduğunu hiçbir zaman kestiremeyebilirsiniz, hatta size anlatıldığında son derece kuşkuyla karşılar ve inanmazsınız - ama gene de ortada bir sır olduğundan çok emin hissedersiniz kendinizi.

Grandüşes'in oğlunun o pek meleksi halleri karşısında kapıldığı endişeler müphem ve belirsiz şeylerdi, çünkü o ne dünya hallerinden ne de erkek doğasından haberdardı. Daha kaba bir kumaştan biçilmiş olan Dük Marbod ve arkadaşları ise, vaka hakkında kuşkuya yer bırakmayacak bir hipotez geliştirmekte beis görmemişlerdi. Rosenbad işinin ve Prensesle maiyetinin tamamen inzivaya çekilmesi, lanet olası bir hayal gücünü harekete geçirmiş ve sonuçta bu takım arasında son derece akıl almaz bir hikâye dolaşır olmuştu. Genç Prens Lothar baba olmaktan acizdir deniyordu, Prenses Ludmilla'nın gebeliği tamamen bir farstır³³. Başlarına gelecekleri önceden sezen tahttaki aile, sesiz sedasız halkı ketenpereye getirmeye çalışıyorlar, numarayı sonuna kadar sürdürecekler ve rakiplerini haklarından yoksun etmek için, sadık bendelerine nesebi belirsiz bir çocuğu tahtın vârisi olarak yutturacaklardı. Saçmasapan ve sevimsiz dedikodular uydurulmuştu, Genç Prenses'in narin bedenini farklı göstermek üzere hazırlanan yastıklar - neyse, bu kadarı yeter. Göreceğimiz gibi, çete yanlış koku almıştı; gene de, göreceğiz, bir koku almıştı.

Çok akıllı bir adam olmayan Dük Marbod, en iyi ihtimalle bulanık suda balık avlamanın her zaman sonuç getireceği fikrindeydi. Ama yandaşları bu fikirleri katladılar. Sonunda bunlardan ikisi, biri eski bir süvari askeri, öbürü kulağı delik biri, bir şarap tüccarı, Mavi Yaban Domuzu'na yerleşti; Rosenbad Şatosu'nun beş mil uzağındaki bir köyün hanıydı burası, kaleye bir göz atmak üzere fırsat çıkmasını bekliyorlardı.

³³ fars(Fr.): kaba güldürü

Ağlarına takılan çok küçük ve zavallı balık Lisbeth'in kocasıydı, Matthias adında genç bir köylü. Kayınbabası olan korucu, onun kaçak avlandığından kuşkulanıyordu ve oğlan uzun süredir karısının ailesine hınç besliyordu. Şimdi bir de güzel karısına da el konulunca, kendini katlanılmaz derecede sömürülmüş hissediyordu. Emzikte bir bebeğin ve ondan ancak birkaç yaş büyük iki çocuğun anası, şımarık bir soylu hanıma oda hizmetçiliği etsin diye evinden çekilip alınmıştı; hanım, kaprislerine hizmet etsin diye çekip almış olmalıydı onu, çünkü karısı ona Rosenbad'da sütanalığı edilecek bebek olmadığını kesin bir dille söylemişti. Bu olup bitenler köylü namusuna dokunuyordu, hani sanki iyi süt veren bir inek pazara giden çiçek arabasına koşulmuştu. Üstüne üstlük, başından beri karısını Prens Lothar'ın uşağından kısıkanıyordu.

Matthias karısını görmek ve ona çocuklardan haber getirmek için birkaç kez çiftliğinden kalkıp gelmiş, şatonun hizmetçi dairesine girmesine izin verilmişti. Ama bu ziyaretler sırasındaki kavgacılığı ve kıskançlığıyla karısını tedirgin etmiş, her ziyaretten sonra küçük Prens yaygarayı basarak protestosunu bildirmiş, Profesör Putziger de bu buluşmalara bir son vermek zorunda kalmıştı. Gene de mutsuz koca evine dönmüyor ya da dönemiyor, yasak bölgenin etrafında dört dönüyordu.

Matthias, 14 Temmuz sabahı şatonun parkına hava almaya çıkan karısını buldu ve kapı demirlerinin gerisinden, karısının sadakatsizliğinden emin olarak, ona ya uşağı ya da kendini öldüreceğini söyledi. Lisbeth onun tehditlerini ciddiye almadı fakat o an bir skandal olasılığından dehşetle korktuğu için, gerçeği kısmen kocasına

açıklamaktan başka çıkar yol bulamadı. Evet, Rosenbad'da bir bebek vardı. Şu an ona başkaca bilgi veremiyordu, bu kadarıyla yetinmeli ve zamanla durumu anlamalıydı. Hemen dönüp eve gitmeye yemin edecek olursa, akşamüzeri çocuğu demir kapının önüne getirirdi, onu kendi gözüyle görsündü. Matthias yemini etti, yürüyerek atıyla arabasını bıraktığı şatonun yakınlarındaki küçük hana gitti ve orada allak bullak olmuş kafasını boşaltmak üzere bir şişe şarap bitirdi. İşte tam o anda da Dük Marbod'un entrikacılarının eline düştü.

İki beyefendi bu noktada avdan neredeyse vazgeçmişlerdi. Rosenbad'dakilerle irtibata geçememişlerdi, sadece uzaktan Prens Lothar, Herr Cazotte ve Ehrengard'ı at üzerinde geçerken görmüşlerdi ve Herr Cazotte, genç nedime kızın orada bulunuşunun işin içinde iş olduğu şüphesini ortadan kaldırdığı konusunda haklı çıkmıştı. Biraz süngüsü düşmüş olarak Dük Marbod'a geri dönmek üzereydiler, fakat son bir umutla şatonun kapılarının yakınına gelmişlerdi. Tesadüfen, içkili kafasıyla bahtsızlıklarının listesini, karısının utanmazlığını ve nikâhlı kocayı şatoya sokmayan saray erkânının namussuzluğunu sayıp döken Matthias'la sohbe başladılar.

Beyler birbirlerine baktılar.

Tam ümitleri kaybolmuşken haklı çıkmışlardı. Sürprizli, esrarengiz bir biçimde, kurdukları, uydurdıkları ne varsa gözlerinin önünde biçime kavuşmuştu ve kanıt önlerindeydi. Küçük bir murakabeyi takiben, muhbire daha da çok şarap içirdikten sonra, ciddi bir ifadeyle ona durumu açtılar; şatoda tehlikeli bir kumpas kurulmaktaydı. Şu anda ona daha fazla bilgi veremezlerdi. Ama büyük bir

ihamet söz konusuydu ve büyük olasılıkla, onun da ima ettiği gibi, bu işin başında Prens Lothar'ın uşaağı vardı.

Ona şu kadarını vaat edebiliyorlardı ki, kadınla çocuğu kaçırıp da Mavi Yaban Domuzu hanında onlara teslim edecek olursa, yurduna büyük bir hizmette bulunmuş olacak ve ona oracıkta yüz Thaler'lik ödöl vereceklerdi. Mathias'ı bu vaatlerden çok, nice dir ihtiyaç duyduğu şey, birilerinin derdini dinlemesi duygulandırmıştı. Ayrıca kendi kişisel dertlerinin bir devlet meselesi katına çıkması da kendine güveninin bir kısmını geri getirmişti.

Böylece Matthias temmuzun ondördünün akşamüzeri yük arabasını bahçe kapısına getirdi, çocuk kendisine gösterildi, o da karısına suçsuzluğuna inandığını ve her şeyi unutmaya hazır olduğunu bildirdi. İkisi son bir kez vedalaşırlarken, Matthias, hiçbir şeyden kuşkulananmayan kadını bahçe kapısı dışına çekmeyi başardı, hatta ayağını tekerleğin göbeğine dayayıp öpe bilmek için çocuğu havaya kaldırdı. Bir anda bir koluyla karısını belinden kavrayıp arabasının oturacak yerine çekti, öteki koluyla da kısırağı dizginlerle öyle bir kırbaçladı ki, hayvan delirmiş gibi dörtnala gitmeye koyuldu. Lispeth uzun, korkunç bir çığlık attı. Fakat dakika dolmadan bir toz bulutunun içinde tepenin yamacına ulaşmışlar ve şatodakilerin ve bahçedekilerin onları duyamayacağı kadar uzaklaştıklarında, bahtsız kadın artık bağırma ya cesaret edemez olmuştu. Çocuğu na ve oturduğu yığılıp gözyaşlarına boğuldu.

Bir saat süren bu delice araba yolculuğu sırasında, kaçır an ile kurban arasında tek bir söz bile edilmedi, iki taraf da tartışmaya girmediler. Yük arabasını kızgın bir anı bulutu gibi izleyen bu gümbürtü ve patırtı içinde ne

söylenen bir kelime duyulabilirdi, ne de küçük araba bozuk, taşlı yollarda yukarı aşağı, sağdan sola savrulup dururken söylenecek bir şey bulmanın imkânı vardı. Gene de, birbirlerine yapışmış bir halde yol alan karı koca, bir biçimde birbirleriyle iletişim kurmuşlardı.

Lispeth, o anda ölümcül bir berraklıkla yanındaki kaba, sessiz adamın avucunda olduğunu anlamıştı, çıkarı yoktu. Lispeth'i aldatmış, kaçırmış ve onu mahvetmişti; onunla birlikte Prenses'i ve ona bel bağlamış bütün o insanları da. Lispeth onun budalanın teki olduğunu düşünüyordu, budalanın tekiydi de, ama onda çok daha kötü başka bir özellik daha vardı, var olduğunu hiçbir zaman tahmin etmediği korkunç bir zalimlik. Yüksek sesle ve kendini koyvererek ağlamaya başladı.

Karısının hiçbir şekilde karşı koymasının kalbini yumuşatmayacağına yemin etmiş olan Matthias, araba yolculuğu esnasında yavaş yavaş yumuşamaya başlamıştı ve içindeki saf yan onu nedamete getirmişti; bu saf yan gıllığışsız bir insanın haklı öfkesiydi. Belli belirsiz, arabasındaki temiz kolalı çarşaf kokan ve hilesiz hurdasız gözyaşlarına boğulmuş köylü kadınla, planlar yapan, pomat kokan, onu handa beklemekte olan yeni, kentli dostlarının arasındaki mesafenin ve bu kadını onların eline bırakmanın ne canavarca bir şey olduğunun ayırdına varmıştı. Fakat bedenlen ve ruhen savrulup durmakta olduğu için, plan yapmaktan acizdi ve bir süre sonra gidişatı kısırağın gidişine bıraktı.

Bu sabırlı hayvan, belki de ekibin en öfkeli elemanı, bu çılgın gidişi daha fazla sürdüremezdi; efendisi inancını

kaybettikçe yavaşlamaya başladı. O zaman Lispeth doğrulup oturdu, derin bir nefes aldı ve çevresine bakındı.

Gözyaşlarının sisi ve inmekte olan alacakaranlığın ardından, bir sürü süvarinin kırlardan doğru gelmekte olduklarını gördü. Sürmekte olan manevraları hatırladı ve cesareti bir parça da olsa yerine geldi, üniformalı askerler namuslu insanlardı ve bir deli ve katile karşı ondan yana çıkarlardı. Kısa süre sonra bir köyün içinden geçtiler ve tanıdığı bir hanın kapısına varınca kısarak durdu. Matthias durmasına müsaade etti, kasketini geriye doğru itti ve sessizce neredeyse süngüsü düşük bir halde arabadan inip karısıyla çocuğun yere inmelerine yardım etti. Alacakaranlık çökmektedir, Mavi Yaban Domuzu'nun pencerelerinde ışıklar vardı.

Pencerelerin ardında hem büyük bir neşe ve eğlence hem de derin bir kaygı vardı. Manevralar bitmişti. Subaylar olayı büyük yemek salonunda kutluyorlardı, salondan yüksek sesli konuşmalar ve kahkahalar geliyordu.

Bir süvari hücumunda yararlık göstermiş bulunan Kurt von Blittersdorff, albayı tarafından kutlanmaktaydı. Salonun arkasındaki daha küçük bir odada ise sessizlik hüküm sürmekteydi. Dük Marbod'un adamları büyük, neşeli toplantıya katılmamışlardı, tanınmaktan ve sorguya çekilmekten korkuyorlardı, görünmemeyi tercih etmişlerdi; hiç ağızlarını açmadan birer sandalyeye oturmuş ara sıra dönüp birbirlerine bakıyorlardı.

Birbirleriyle mistik, gizli ilişkiler içinde ikinci bir Kutsal Aile gibi bir manzara arzeden Lispeth, Mathias ve çocuk, kapıda handa yer olmadığı söylenerek karşılanmışlardı.

Her yanı ağrıyan ve yorgunluktan ayaklarının üzerinde duramayan Lispeth'in aklından sadece tek bir şey geçiyordu; bebeği emzirebileceği bir yer, fakat ihtiyacını kelimelere dökemiyordu. Ancak yüz ifadesindeki ve duruşundaki, nöbet yerinde ölen bir askeri andıran çaresiz kararlılık, handaki küçük hizmetçi kızın yüreğine dokundu, onun da evinde erkek ve kız kardeşleri vardı ve Lispeth için yukarı katta küçük bir oda ayarladı, Lispeth orada en azından bir iskemlenin üzerine çökebilir ve elbisesinin düğmelerini çözebilirdi. Bebeğe meme vermeye başladığı an, her ikisi de tamamen sakinleştiler.

Matthias bu arada kısırağın koşumunu çıkarmak üzere kimseye görünmeden hanın ahırına sığılmıştı, işverenlerinin bir biçimde ortaya çıkıvereceklerini ya da onu çağdıracaklarını düşünüp tedirgin oluyordu, nedense böyle olmadığını görünce keyfi yerine geldi. Handakilere, orada bulunan kimseyle tanışıklığı olmadığını ve karısı dinlenir dinlenmez çıkıp gideceğini söyledi. Sonra yeniden hiç kimseye görünmeden yukarıya çıkıp tıpkı aşağıdaki arkadaşlarının yaptığı gibi sırtını duvara vererek bir tabureye oturdu. Küçük hizmetçi kız, bir süre sonra bir kandil ve üzerinde sütle ekmek ve subayların masasından artakalanlarla dolu bir tepsi getirdi.

Yolda ve handa bu olaylar olup biterken, Rosenbad Şatosu'nun ipek perdelerinin gerisinde, en az bunlar kadar fırtınalı duygular odaları doldurmaktaydı.

Bebekle dadısının ortalıktan yok oldukları görüldüğünde, önce yalnızca biraz huzursuzca nerede oldukları araştırılıp soruşturulmuş, sonra giderek artan bir korku ve sonunda da dehşet ve üzüntü içinde ikisi de dört

bir yanda aranmaya başlanmışlardı. Bebekle dadının, son olarak parkta görüldükleri söyleniyordu. Ama bir bahçıvan yamağı Lispeth'in kapının önünde bir adamla konuştuğunu gördüğünü söylemişti ve çok geçmeden, bir kadınla adamı taşıyan bir at arabasının inanılmaz bir hızla yokuş aşağı kopup gittiği öğrenildi. Küçük veliahtın kaçırıldığına kuşku kalmamıştı artık.

Rosenbad bu gerçeği nasıl kabullenecek, üstesinden gelecekti? Babenhausen kalesinin toprakları, ertesi gün tahta yeni bir vârisin doğduğunu bildirmek üzere hazır bekletiliyorlardı; sarayın bayrakları çekilecek, bütün kulelerde canlı renkleriyle dalgalanacaklardı. Bu demir gırtlaklardan yükselecek zafer kükreyişi bastırılacak, gökyüzü bomboş mu kalacaktı? İki ay süren kesintisiz nöbet tamamen yararsız mıydı, Babenhausen hanedanının görkemi fos mu çıkacaktı? Ya hele çocuk, o çocuk -güven dolu, kahkahalarla gülen, Rosenbad'ın gözünün nuru olan o çocuk- yapayalnız koca dünyaya mı savrulacaktı, belki de bir daha hiç ortaya çıkmamacasına?

İki ay önce, o küçücük ses şatonun odalarında ilk kez duyulduğunda, şatoda ayaklar yerden kesilmiş, şato bir mutluluk tapınağı haline gelmiş, sanki gölün ve yeşil yamaçların üzerinde uçar olmuştu. Şimdi ise kısacık bir saat içinde sanki bir zelzele burayı yerle bir etmiş, çatısını uçurmuş, içeri rüzgârlar dolmuştu, bir harabeydi.

Bahtsız ebeveynin ne birine ne de ötekine hemen haber verilmedi. Prens Lothar, annesine Herr Cazotte'nin yaptığı son bebek minyatürünü götürmek üzere kente inmişti ve akşama kadar dönmeyecekti. Prens Ludmilla, konserde

söyleyeceği İtalyanca şarkıların metinlerini ezberliyordu ve rahatsız edilmemesi gerektiğini söylemişti.

Oysa Kontes Poggendorff, bahçeye açılan odada narin omuzlarına düşen şatonun bütün taşlarının ağırlığı altında dizlerinin üzerine çökmüştü. Gücünün birazını topladığında çingırağı çalıp Herr Cazotte'yi çağırdı ve Cazotte görünür görünmez kendini onun kollarına attı.

Yürek parçalayan haber, dedi cılız ve kırık bir sesle, her halükarda Prenseler'den gizli tutulmalı, bu haber onu öldürür; bu arada dört bir yana kurtarma ekipleri yollanacaktı. Ah sevgili Herr Cazotte, bu kadar ince ve önemli bir görev de ancak onun gibi bilge ve ağız sıkı birine itimat edilebilirdi!

Herr Cazotte, bir an önce küçük yaylı arabasını hazırlamalarını söyledi, peleriniyle şapkasını istetti. Beklerken hiç sesi çıkmıyordu, yüzüne düşünceli bir ifade gelmişti.

Her zamanki gibi, herkesden fazla şey biliyordu. Matthias'ı şatoya yaptığı boşuna ziyaretlerden birinde görmüş, onunla konuşmuş ve hatta gücenmiş kocaya içini döktürmüştü. Kasabaya yaptığı ziyaretlerden birinde, sıcak bir gün, bir içki içmek üzere Mavi Yaban Domuzu'na uğramış ve eski tanıdıkları olan iki işbirlikçiyi de görmüştü. İki kere iki dört hesabı her şeyi çözmüş ve çevresindeki alçak zihinlerin tertiplerini göremeyecek denli tek bir sanat eserine gömüldüğü için kendini suçlamıştı.

Ama korkunç haber hoşuna gitmemiş de değildi. Leda çeşmesinin yanında Ehrengard'la yürüdükten sonra kötü bir gece geçirmişti ve ertesi sabah eserine elini sürmemişti. Şimdi, ona bir oyun oynamış olmakla birlikte o

tehlikeli oyun arkadaşlarının, tanrıların hâlâ yanbaşında olduklarını görüyordu. İşlerin gidişatı esinlendiriciydi ve Herr Cazotte'ın dünyada bütün kalbiyle her şeyden çok istediği tek şey vardı: Esin. Halihazırdaki şu durum her an başka bir duruma dönüşebilirdi ve Herr Cazotte, bir durum uzmanı ve koleksiyoncusuydu.

Bunlardan ilki Ehrengard'ın odaya girmesi oldu. Üzerinde binici kıyafeti, at gezintisinden dönüyordu. Madam Poggendorff, Herr Cazotte'yi bırakıp kızın boynuna atıldı ve bir saat önce Lispeth'in yolda, arabada yaptığı gibi kana kana ağlamaya koyuldu. Felaketten haberdar edilir edilmez Ehrengard, yeniden süvari eldivenlerini giydi ve mücrimleri arayıp bulmak üzere yola koyuldu. Kontes Poggendorff, ona Herr Cazotte'nin arabasında gitmesi için yalvardı, Ehrengard'ın o üçkâğıtçılarla tek başına yüzleşmesi fikri hoşuna gitmiyordu ve geç olmaktaydı. Hayır, dedi Ehrengard, korkmuyordu. Wotan'ın gücü kuvveti yerindeydi, Prens Lothar'ın atını onun yerine dolandırmaya çıkarmıştı Ehrengard ve at sırtında, arabada olduğundan daha hızlı giderdi. Çevredeki bütün yolları ve patikaları tanıyordu ve geç vakte kalacak olursa da, geceleyin at sürmeye alışıktı.

Herr Cazotte onu kararından vazgeçirmeye çalışmadı. Kızın oraya kendinden önce varacak olma avantajı vardı ama kendisi de daha düzgün bir yoldan gidecekti. Durmuş, gözyaşları içindeki yaşlı kadınla alev alev yanan genç kadını seyrettiği dakikalar içinde, zihninden bir dizi hoş resim geçti. Çocuk yeniden ele geçirildiğinde onu anneye geri vermesi için kıza verecekti, hatta bunu yapması için diz çöküp yalvarabilirdi ona. Bir *amorino*,

bir *amorino* demişti Prenses, bebek için, bir *amorino*'ydu gerçekten de, güllerden bir çelenk gibi bir insan çiftini birleştiren bir *amorino*. Kız, bir anlığına, bir baş dönmesiyle söz konusu *amorino*'yu o duygu ve heyecan içinde kendi çocuğu gibi görmez miydi - ve de onun! Kızı kendi eliyle ata bindirdi.

Wotan coşmuştu, Ehrengard sokakta insanlara soru sormak üzere dizginini çektiğinde havaya kalkıyordu, kız ise izinde olduğu çocuk hırsızlarına karşı öylesine öfkeyle doluydu ki, hayvanını kırbaçlıyordu. Gene de mutluydu, sanki uzun zamandır bu kadar öfkeli olmayı arzulamıştı. Ehrengard'dı o, kimse bunu onun elinden alamazdı ve gariptir, bu bir ayrıcalıktı. Akşam olmuş, hava serinlemişti. Çeşitli kokular arasından geçti; yonca, çiçeklenen ıhlamur, nemini bırakan çilek tarlaları, bütün bunların arasında köpüren atın amonyak kokusu en kuvvetlisiydi. Derin derin soluklandı ve başı havada, burun delikleri iri iri açık, uçar gibi yoluna devam etti, kırlarda oynayan toy, yarı at yarı insan bir yaratık.

Soyunun avcılık dürtüleri onda da vardı, Mavi Yaban Domuzu'ndaki kaçaklara yetişmesi zor olmadı. Araba hâlâ ahırın önünde duruyordu ve hanın seyislerinden birinden, kadın ve çocuğun hâlâ handa olduklarını öğrendi, büyük ihtimalle de başını kaldırıp baktığında gördüğü ışıklı pencerenin ardındaydılar. Wotan'ı adama emanet etti, hayvanı yarım saat aşağı yukarı gezdirdi, sonra da hasır bir süpürgeyle iyice ovsundu. Etrafta birkaç asker olduğu dikkatinden kaçmadı, bu onu daha da mutlu etti, kendisi gibi insanlar vardı, sanki evine dönmüş gibiydi.

Yukarıda ışıklı pencerenin ardındaki ışıklı odada geçici bir huzur hüküm sürüyordu. Lisbeth kendinden geçmiş uyuyakalmıştı, çocuk hâlâ memesindeydi. Fakat Matthias sırtını duvara dayamış oturduğu taburenin üzerinde hâlâ uyanıktı. Uzun süre içine düştüğü felaketin derinliğini iskandillemeye çalışmış, zaman zaman onunla birlikte bu kumpası kuranların ne yapmakta olduklarını ya da kendisi hakkında ne düşündüklerini aklından geçirmişti. Mamafih, bebek emziren karısının aşına görünüşü ve onun ne yapıp edip her şeyi yoluna koyacağı yolundaki bilindik duygu, sonunda sinirlerini yatıştırmıştı. Karısı uyandığında onu alıp hemen Rosenbad'a geri dönecekti. Her şey hâlâ hayırlı bir sonuca varabilirdi.

Kapı ardına kadar açılıp da Ehrengard eşikte göründüğünde, bu iyimser ruh halinden silkinerek uyandı. Kız at sürerken şapkasını uçurmuş, uzun sarışın saçları açılmış, suçlu adama bir ölüm meleşini hatırlatan yüzü ve bedenini çevrelemişti.

Lispeth de uyandı ve kızı aynı hale içinde gördü ama masumiyetinden emin olduğu için intikam meleşini bir çığlık kadar apaçık, minnettar bir bakışla karşıladı. İskemlesinde hiç kıpırdamadan oturdu, sadece kolunu belli belirsiz kıpırdatarak sıhhatinin iyi olduğunu göstermek için bebeğin başını yukarı doğru kaldırdı.

Ehrengard'ın bakışı, ona yüzde yüz güven duyduğunu gösteren bir ifadeyle Lispeth'inkiyle buluştu, sonra çocuk hırsızına çevrildi. İhlal edilmez sessizlik kuralı, kadını olduğu kadar kızı da avucuna almıştı, tek bir kelime bile söylemedi. Ama bu odada, atla yaptığı yolculuk sonunda vardığı şu hedefte, ona cezalandırma hakkı veren eski

feodal bilinç Schreckenstein'ların kızını pençesine aldı ve bırakmadı. Cezayı yerine getirmezse ölecekti.

Kırbacını atın yanında unutmuştu, bu yüzden cezanın infazı için kullanacak sadece eli vardı, Matthias'ı uzun saçlarından kavradı; oda kararıp, adamın gözlerinin önünde bulanıklaşınca kadar kafasını üç kez arkasındaki duvara vurdu. Matthias alçak sesle art arda birkaç inilti saldı fakat bu işkencecisini korkutmak şöyle dursun, daha da öfkeliendirdi ve yumruğunu suratına indirmeye şevketti, Matthias'ın burnundan kan fışkırdı. Can havliyle, onu kavrayan güçlü genç eller tarafından paramparça edileceğinden korkarak, bütün hana sesini duyurmak üzere haykırdı Matthias.

Aşağıda askerlerin yemek yediği masada hortlaklardan laf açılmıştı. İçlerinden biri tam da Mavi Yaban Domuzu'nda geçmiş eski bir hikâyeyi nakletmekteydi. Yüz yıl kadar önce kıskanç bir koca evden kaçan karısıyla aşığının peşinden bu hana gelmiş, onları yukarıda bir odada birlikte basmış ve karısını baştan çıkaran adama Abelard'a³⁴ uygulanan cezayı uygulamıştı. Geceleyin belli saatlerde odada bu korkunç sahne yineleniyordu. Matthias işte tam o anda haykırdı.

Hikâyedeki kurbanın başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesinden korkan yemek konukları için, bu çılgınlık gerçekten de içler paralayıcıydı. Aynı zamanda, herhangi bir romans fikrinden de o kadar uzaktılar ki, masanın çevresindeki kısa tedirgin sessizlik bir anda kahkaya boğuldu.

³⁴ Abelard: Abelard ve Heloise hikayesinin hadım edilmiş erkek kahramanı

“Sen ık bak, Kurt,” diye bağırdı albay genç subaya, “Git bak bakalım, hortlak mıymış, insan mı? Tek parça olarak geri dön ama.”

Uzun boylu delikanlı, iskemlesini iterek odadan çıktı, arkasından yüksek sesle çeşitli, neşeli laflar atıldı. Basamaklardan yukarı doğru tırmanırken, yukarıdan gelen ıglıklar tekrarlandı.

Bir kapıyı açtı ve loşa aydınlatılmış küçük bir odada, dalga dalga altın sarısı saçları sırtına dökülen binici giysili ince uzun genç bir kadın tarafından duvara dayatılmış ölü gibi solgun bir adam gördü. Pencerenin yanındaki bir iskemlede kucağında bebek olan bir kadın, koca koca açılmış gözlerle, fakat tek bir kelime etmeden sahneyi izliyordu.

Arkasındaki kapının açıldığını duyunca Amazon, adamın yakasını bıraktı ve döndü.

“Ehregard!” diye haykırdı Kurt von Blittersdorff müthiş bir şaşkınlıkla.

Saçlarını geriye atarken kızın yanakları alev alev yanmaktaydı, gözleri pırl pırlıdı. Adamın adını ona haykırmak ister gibi dudaklarını açtı, sonra suçüstü yakalanmış bir çocuk gibi kaskatı kesildi.

Durumun saçmalığı çocuklukta yaptıkları yaramazlıklara o derece benziyordu ki, delikanlı neredeyse bir kahkaha patlatacaktı. Aynı zamanda, silah arkadaşları aşağıda onu beklerlerken kızın handa bulunuşundan rahatsız olmuştu.

“Ehregard! Senin ne işin var burada?” diye sordu.

Salıverilen kurban bu aralıktan istifade, kıvrılıp bükülerek saldırganın elinden kurtuldu. Titreyen ellerini saçlarından

geçirdi, onları bir kirpinin dikenleri gibi dimdik yaptı ve bir iki inilti saldı. Şu anda itilip hırpalanmaktan kurtulmuş olmakla birlikte, durumunun eskisinden de ciddi olduğuna karar verdi. Sahnede hiç beklemediği bir anda bir centilmen, düşmanının arkadaşı olduğu apaçık olan ve onun tarafından dostça selamlanan bir asker belirmişti.

Tepesinde üç yargıçla ne gibi bir ümidi olabilirdi ki? Gene de, subayın haykırışını bir sessizlik takip edince, dışarı çıkmak üzere el yordamıyla birtakım hareketler yaptı ve abuk sabuk kendini savunmaya girişti.

“Tanrı şahidim olsun ki, bey,” dedi, “Ben tamamıyla masumum, bu hanımınki de çok haksızca bir saldırı. Bu,” diye devam etti, parmağıyla bebekli kadını işaret ederek, “Benim nikâhlı karım. Ona kendiniz sorunuz beyefendi, inkâr etmeyecektir. Bu hanımın, sarayın kapıcısının, Prens’in uşağının ya da Prens’in kendisinin karımı benden uzaklaştırmaya hakkı var mıdır? Yoktur hakları beyim ve bunu kendileri de bilirler. Tanrının birleştirdiğini...” diye haykırdı, birden bir esine kapılarak, “... insan ayıramaz.”

Bir an sustu, ama sinirleri, odadakilerin kesintisiz sessizliğine tahammül edecek gibi değildi.

“Tanrı şahidim olsun,” diye yeniden girişti, “Haksız muamele gören benim. Ben nikâhlı karımı geri istiyorum, tek istediğim bu. Bana çocuğu bırakamayacağımı söylüyor. E, o halde çocukla birlikte alın götürün onu da. Ben onun çocuğu yanına almasına mani olmadım. Sorun hele bakalım, olmuş muyum?”

Kurt, Lisbeth’e çarçabuk bir bakış attı, sonra dönüp yeniden Ehrengard’a baktı. Her iki kadının da adamın

konusması karşısında nutku tutulmuştu. Şu ana kadar yalnızca anlaşılmaz olan durum, değişik, daha ciddi bir hâl almaya başlamıştı. Kurt, nişanlısının saygınlığına gölge düşüreceği belli olan bu sahneye son vermesi gerektiğini hissetti.

“Gel,” dedi, “Burada kalamazsın. Bu köylülerle ne işin var? Neden bırakmıyorsun, meselelerini kendi aralarında halletsinler? Seni bir an evvel Rosenbad’a götürecek bir vasıta bulacağım.”

Ağzından tek bir laf almayı başaramamıştı, gene de başaramadı.

“İşte görüyorsunuz beyim,” diye bağırdı Matthias, zafer kazanmış gibi. “İkisi de bir şey söyleyemiyor size.”

Kısa bir sessizlik oldu.

“Evet, o halde,” diye sordu Kurt sakın bir sesle. “Söyle bakalım Ehrengard. Bu çocuk neyin nesi?”

Bu esnada basamakları hafifçe çıkan ayak sesleri duyuldu. Arkadan arabayla gelmiş, şimdi içeri girmekte olan Herr Cazotte’ydi bu.

Olup bitenleri bir bakışta anladı. Fakat şu anda ve bu koşullar altında müdahale etmesinin yersiz olacağını düşündü. Şapkasını yatağın üzerine koydu, sonra kendisi de yatağın üzerine oturdu. Oturduğu yerde bir *fauteuil d’orchestre*³⁵deki son derece zeki bir seyirci gibiydi, sahnede olup bitenlerle son derece ilgili ve oyuncuların hiçbirinin onunla ilgilenmediğini kesinkes kabullenmiş biri.

“Gördünüz mü beyim,” diye tekrarlardı Matthias gene. “Size cevap bile veremiyorlar, ne biri ne de öbürü.”

³⁵ *fauteuil d’orchestre*(Fr.): parter koltuğu

İçini yeni, garip, derin bir kaygı kaplayan Kurt, yeniden Matthias'ın oltasına geldi. "Ne bu çocuk?" diye sordu. Ehrengard onun gözlerinin içine bakmayı sürdürüyor ve hâlâ cevap vermiyordu.

"Fakat bana cevap vermezsen," dedi Kurt alçak sesle, "Ne bu kadına yardım edebilirim ne de kocasına mani olabilirim."

Ehrengard doğruldu, dimdik ayakta durdu, sanki Kurt'un dediklerini düşünüp tartarmış gibi.

"Cevap vermezsen," dedi. "Senin burada ne işin olduğunu nasıl anlayabilirim ben?"

Ehrengard, "Çocuk benim çocuğum," dedi. Delikanlı yemek sırasında epey içmişti, ama yukarı çıkıp bu odaya girdiğinde şarabın etkisini üzerinden attığını sanmıştı. Şu anda kızın söylediği akıl almaz şey karşısında, tahmin ettiğinden daha fazla içmiş olması gerektiğini düşündü. Güldü.

"Bir daha söylüyorum," dedi Ehrengard ve bir an sonra, "Çocuk benim çocuğum," dedi.

"Lispeth'e sorabilirsin," diye devam etti, "Beni doğrulayacaktır. Sana da söylediği gibi kocası olan bu adam, hem çocuğu hem de dadısını kaçırdı. Peşlerinden geldim ve onları burada buldum."

Uzun bir sessizlik oldu.

"Dediğin gibi," dedi Ehrengard, "En iyisi bir araba bulup geri dönmek. Bana yardım etmek istediğin için teşekkür ederim. Ama Rosenbad'a döndüğümüzde beni ebediyen terk etmeye söz vermedikçe yardımını kabullenemem."

Kelimeleri seçerek ve ciddi bir sesle, “Çünkü çocuk benim çocuğum,” dedi.

Kurt bembeyaz kesildi, zihni onu görmediği zamanda şöyle delice bir gezindi. Delikanlının kendini koruma güdüsü ona kızın delirdiğini haykırdı. Bir kere daha güldü, kısa, acıklı bir kahkaha. Fakat kızın ölüm kadar ciddi yüzü önünde kahkahalarla gülüp duramazdı. Çok geçmeden o da kız kadar baştan ayağa ciddiyet kesildi.

“Bana inanman gerekecek,” dedi Ehrengard. “Hayatım boyunca sana yalan söylemedim.”

Durduğu yerde ona bakakaldı Kurt. Şimdi görüyordu ki altı ay önceki son karşılaşmalarından beri kızda bir değişiklik vardı. Arkasından gelen mum ışığında ve omuzlarına dökülen saçlarla, altın rengi bir sisin içinde yüzer gibiydi; her zamankinden çok daha güzeldi, gördüğü herhangi bir kadından çok daha güzel, bir tanrıça ya da bir cin. Nasıl oluyordu da bunca zamandır tanıdığı, birlikte oynadığı, at koşturduğu, güreştiği, günün birinde evleneceğini bildiği bu yaratığın bu zamana kadar yer-yüzündeki en güzel şey, mutluluğu için gereken tek şey olduğunu anlayamamıştı?

Buna bir cevap bulması biraz zamanını aldı. Yıllardır ona duyduğu sadakat, bu yeni ortaya çıkan ihtiyaç hissi ile birlikte boğazına bir yumru gibi yerleşti ve sesinin çıkmasına engel oldu.

“Bana yardım edeceksin o zaman,” dedi kız, “Beni geri götüreceksin. Sonra ayrılmanız gerekiyor. Benim adımla ağzına almamalısın. Beni hiç düşünmemelisin.”

Kurt'la yüz yüze, dimdik ayakta dururlarken Ehrengard'a da bir şeyler olmaktaydı. O da yepyeni bir derinlik geldiğini hissetti hayatına. Bunda, o ana kadar hiç tanımadığı bir tatlılık ama aynı zamanda da korkunç bir hüznün vardı. Birisi ona, Kurt von Blittersdorff'la böyle karşılaşmanın ve ondan ayrılmanın onun için bu kadar büyük anlam taşıyacağını söylese inanmazdı. Şu anda bu gerçeği kavrayabilmesi, Rosenbad'da geçirdiği günlerin sonucuydu, bunu hissetti.

“Peki,” dedi Kurt sonunda. “Benden istediğini yapacağım. Gidip seni götürmek için bir araba getireceğim. Sonra seni ebediyen terk edeceğim. Mutlaka gerekmedikçe seninle konuşmayacağım. Senin dediğin gibi, seni düşünmemeye çalışacağım.”

Bir sessizlik daha oldu.

“Ama,” diye devam etti alçak sesle ve ağır ağır, “Senden cevabını almam gereken bir soru var. Sana bu soruyu sormaya hakkım yok. Ama senin de seni bir daha düşünmemi istemeye hakkın yok hiç hemde. Üstelik bu olacak şey değil, seni düşünmekten vazgeçemem, sen soruma cevap vermedikçe. Çocuğun babası kim?”

“Seninle benim aramda,” dedi Kurt, “Sır olarak kalacak bu, bütün dünyada bunu sadece senle ben bileceğiz.”

O anda Ehrengard da onun kadar sararmıştı. Öyle beti benzi atmıştı ki, açık renk gözleri, iki oyuk gibi yüzünde koyu koyu parlıyorlardı. Sonra dönüp dosdoğru Herr Cazotte'ye baktı. Bakışının tesiri altında Herr Cazotte yataktan doğrulup kalktı.

Kızın bakışı güçlü ve dolaysızdı, dosdoğru yaydan hedefe giden bir okun istikameti gibi. Bu bakışta kız geçmiş, şu anı ve geleceği onun ayaklarının dibine fırlattı.

Ateşle imtihanı sırasında askerlerine alınacak siperi gösteren genç bir asker gibi, kolunu kaldırarak ressamı gösterdi:

“İşte o,” dedi. “Çocuğumun babası Herr Cazotte.”

Bu sözler üzerine Herr Cazotte'nin kanı, sanki varlığının en derin kuyularından çekilip çıkarılıyormuş gibi yukarı doğru çekildi, ta ki yüzünün üzerine saydam koyu kırmızı bir peçe çekiliyormuş gibi oluncaya dek. Şakakları ve yanakları, kendiliğinden, ilahi bir ateş saçtılar; göksel, koyu pembe bir alev, sanki uzun süredir gizledikleri bir sırrı ele veriyorlardı.

Kızarması şaşılacak şeydi. Çünkü normalde *fauteuil d'orchestre*'de oturan bir seyirci, sahnedeki gözü dönmüş kahramanın aniden üzerine saldırması karşısında bembeyaz kesilmeliydi. Durum Herr Cazotte için çok ciddi tehlikeler arz ediyordu. Bunun sonucu bir düello olabilirdi ve Herr Cazotte, bilindiği gibi, insan vücudunun dışına çıkmış kandan nefret ederdi. Kurt von Blittersdorff'un kılıç ya da tabanca konusunda ne kadar maharetli olduğunu bilen Babenhausenlu her asker bembeyaz kesilirdi, ölüm kadar beyaz.

Ama bir sanatçı olan Herr Cazotte kızardı.

Ehregard'ın hikâyesi burada sona eriyor.

Ama hikâyeme bir önsöz yazdığım gibi, dedi onu anlatan yaşlı hanım, bir de sonsöz yazacağım.

Düello olmadı. Prens Lothar ile Prenses Ludmilla'nın aracılığıyla iş tamamen anlaşıldı. Bir hafta sonra nişanlı çift Kurt ve Ehrengard, Babenhausen Katedrali'nde, yeni doğan Prens'in vaftiz töreninde hazır bulundular.

Bu vesileyle kız, beyaz saten elbisesinin korsajı üzerine çaprazlamasına St. Stephan nişanının mavi kurdelesini taktı. Bu, Fugger-Babenhausen hanedanının hizmetinde yararlık gösteren soylu kadınlara verilen bir nişandı.

Saray erkânının şaşkınlıkla farkettiği üzere Herr Cazotte törende hazır bulunmamıştı. Papa'nın portresini yapmak üzere Roma'ya çağrılmış bulunuyordu.

Epey dedikoduya ve ahabplarını onun adını bir gülümseme eşliğinde “Kazanova”ya çıkarmalarına yol açan, Operanın ünlü bir *cantatrice*³⁶si ile giriştiği meşhur gönül macerası da orada yaşandı.

Grandüşes bu gönül macerasını hiç hoş karşılamadı.

“Rosenbad'da geçirdiğimiz o günlerde, o kadar da güvenmiştim halbuki Geheimrat³⁷ Cazotte'ye,” dedi.

³⁶ Cantatrice(Fr.): Şarkı söyleyen kişi –e.n.

³⁷ Geheimrat: Başdanışman